

Evaluering af FIBU

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

**Delrapport 1
juli 2025**

Udgivet af:
Danmarks Idrætsforbund

Udarbejdet af:
Rambøll Management Consulting

INDHOLD

1	Indledning	3
2	Analyser og fund	9
	Sammenfatning	10
	Tema 1: Kapacitet og organisering	14
	Tema 2: Viden og kompetencer	25
	Tema 3: Fællesskaber og børne- og ungemiljøer	35
3	Læringsperspektiver	44
4	Bilag	47
5	Appendiks	61

Kapitel 1:

Indledning

1.1 | Baggrund og formål

1.2 | Programdesign og evalueringens genstandsfelt

1.3 | Datagrundlag

1.4 | Læsevejledning

Baggrund og formål

Baggrund for evalueringen

Med støtte fra A.P. Møller Fonden har Danmarks Idrætsforbund (DIF) igangsat børne- og ungeprogrammet 'Fremtidens Idræt for børn og unge' (FIBU). Programmet blev lanceret i januar 2023 og drives af DIF i samarbejde med specialforbundene og de unge selv over en femårig periode. **Formålet med FIBU er at skabe en sundere og bedre fremtid for Danmarks børn og unge. En fremtid, hvor der er plads til alle i foreningsfællesskaber, hvad enten du er barn eller ung, sportsligt ambitiøs, interesseret i motionsidræt eller brænder for at bidrage som frivillig på et hold eller i en forening.** Programmet består af syv delindsatser (præsenteres på næste side), der hver især bidrager til FIBU's fire indsatsområder:

1. Styrkelse af kapaciteten i foreningsidrætten
2. Styrke fundamentet i børne- og ungeidrætter
3. Rekruttering til og udvikling af fremtidens idrætsstilbud til børn og unge sammen med unge
4. Synlighed og vidensdeling

Formål med evalueringen

Rambøll Management Consulting (Rambøll) gennemfører med opdrag fra DIF den eksterne evaluering af FIBU. Evalueringen gennemføres i perioden fra februar 2024 frem mod projektperiodens afslutning ved udgangen af 2027, hvor de endelige resultater vil ligge klar. **Formålet med evalueringen er at skabe viden om, hvilken forandring og virkning FIBU har på børn og unges deltagelse i idrætsforeninger.** Derfor fokuserer evalueringen på at belyse og måle de samlede gevinster af FIBU med henblik på at skabe viden om, hvordan fremtidens idræt kan styrke børn og unges trivsel og udvikling. Evalueringen har særligt fokus på at kortlægge, hvilke virkninger det samlede program (FIBU) har, herunder kvalitativt belyse hvordan disse forandringer kommer til udtryk blandt børn og unge, deres forældre, frivillige, trænere, foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer.

Evalueringen giver med afsæt i en forandringsteoretisk tilgang løbende indblik i, hvordan FIBU skaber og understøtter forandringer ude i foreningerne. Med udgangspunkt i tre undersøgelsesspor: 1) **Kapacitet og organisering**, 2) **Viden og kompetencer**, 3) **Fællesskaber og børne- og ungemiljøer** vil den identificere, hvad der virker som forventet, hvilke barrierer der opstår, samt hvordan programmets virkninger kan øges ved at justere indsatsen eller implementeringen.

Med denne evaluering lægges der et helhedsfokus på den samlede virkning af FIBU's indsatser. Dette fokus betyder, at evalueringen ikke kan afgøre den specifikke virkning af de enkelte FIBU-projekter, eller hvilke delprojekter der leder til de forskellige forandringer. For at kunne følge den løbende udvikling og implementering over den femårige programperiode udgives der tre evalueringsrapporter:

1. Første delrapport (2025)
2. Anden delrapport – midtvejs (2026)
3. Tredje og afsluttende evalueringsrapport (2027)

Fokus og formål med første evalueringsnedslag – delrapport 1

Nærværende evalueringsrapport præsenterer første evalueringsnedslag og har derfor et todelt formål: dels at belyse **udgangspunktet for forandring i foreningsidrætten før FIBU**, dels at belyse **de foreløbige erfaringer og tegn på forandringer som resultat af den løbende implementering af programmets delindsatser**. Præsentationen af de analytiske fund i delrapport 1 vil således være med udgangspunkt i denne skelnen.

På de næste sider præsenteres sammenhængen mellem programdesign og evalueringens genstandsfelt samt det samlede datagrundlag, som delrapport 1 hviler på.

Programdesign og evalueringens genstandsfelt

Som illustreret i modellen nedenfor indeholder FIBU i alt syv forskellige indsatser. På tværs af de tre evalueringsnedslag behandles 'Ungelaboratorier' og 'Fremtidens unge ledere' kategorisk som ét fælles delprojekt. Derudover indgår indsatsen: 'Foreningsidrætten for de små' *ikke* som en del af evalueringens genstandsfelt, men følges internt i DIF.

Spydspidsforeninger

70 idrætsforeninger skal gå forrest og udvikle samt styrke børne- og ungearbejdet ved hjælp af 30 nyansatte børne- og ungeansvarlige.

Trivselsmodel

Vi skal udvikle en helt ny trivselsmodel og efterfølgende afholde 60 trivselsworkshops rundt omkring i landet.

Bevægelse i esporten

Vi arbejder for øget fysisk aktivitet i esporten. Vi vil samtænke computerspil og bevægelse på en sjov og meningsfuld måde - med respekt for esporten.

Trænerløftet

17.000 børne- og ungetrænere skal inden 2027 aflægge et trænerløfte, hvor de forpligter sig til at skabe trivselsfremmende og udviklende træning for børn og unge.

Ungelaboratorier

Vi skal tilpasse os unges nutidige behov for at dyrke idræt. Vi iværksætter derfor 15 foreningslaboratorier og 10 innovationshubs fordelt rundt om i landet for at involvere de unge selv i fremtidens idrætsformer.

Fremtidens unge ledere

Vi vil igennem forskellige initiativer sikre unges indflydelse på fremtidens idrætsforeninger ved at styrke de unges handlekraft og mulighed for at engagere sig i samfundet.

Foreningsidrætten for de små

Vi vil udvikle 2-4 nye modeller for samarbejde med børnehaver og SFO'er, der skal afprøves og implementeres i de 70 spydspidsforeninger.

I evalueringen af det samlede FIBU tager vi således afsæt i et genstandsfelt, som beror på følgende kategorisering:

Delprojekt 1

Spydspidsforeninger.

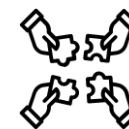
Delprojekt 2

Trænerløftet

Delprojekt 3

Trivselsmodellen

Delprojekt 4

Ungeinvolvering

Delprojekt 5

E-sport

Evalueringsdesign og datagrundlag

Evalueringsdesign på tværs af tre evalueringsnedslag

Med ønsket om at belyse, hvilken forandring og virkning FIBU har på børn og unges deltagelse i idrætsforeninger, består det samlede evalueringsdesign af **kvantitative såvel som kvalitative evalueringsmetoder**. I udvælgelsen af metoder har der været fokus på at sikre datakilder, som både understøtter **et bredt vidensgrundlag** på tværs af en lang række målgrupper samt **dybdegående indsigter** i form af viden om konkrete forandringer, oplevelser, handlinger mv. Selvom der i evalueringen anlægges et helhedsfokus på den samlede virkning af FIBU-programmets indsatser, vil der i de tre evalueringsnedslag også blive benyttet evalueringsmetoder målrettet de enkelte delprojekter ud fra ønsket om at få en **dybere indsigt i programmets virkningsfulde mekanismer**.

Det tværgående blik på forandringerne, der foranstalles af FIBU, bliver evalueret gennem **følgende datakilder, der er gennemgående i hele projektperioden**: den breddekortlæggende survey målrettet spydspidsforeningerne, interviews med FIBU's program- og projektledere, tematiske interviews vedrørende klyngesamarbejdet og data fra dialogværktøj. I forbindelse med evalueringsnedslag to og tre vil der desuden indgå data fra aktivitetsspecifikke surveys målrettet trivselsworkshops, ungelaboratorier samt e-sports-bevægelsesforløb.

Datagrundlag i delrapport 1

Med et fokus som i nærværende evalueringsnedslag retter sig mod tiden før FIBU såvel som de foreløbige erfaringer og tegn på forandringer i forbindelse med den løbende implementering af programmets delprojekter, hviler delrapport 1 på et kvantitativt samt kvalitativt datagrundlag:

Det **kvantitative datagrundlag** beror på data fra **første af tre** rul af den breddekortlæggende survey blandt spydspidsforeningerne. Første rul er indsamlet i forbindelse med spydspidsforeningernes løbende opstart i programmet og bidrager således til analyserne af **tiden før og ved opstart af FIBU**.

Det **kvalitative datagrundlag** beror på data indhentet fra interviews med udvalgte informanter på tværs af målgruppen, dialogværktøjet målrettet spydspidsforeningernes børne- og ungeansvarlige samt review af foreningscases udarbejdet af DIF. Data herfra bidrager både med perspektiver på **tiden før FIBU samt de foreløbige erfaringer og tegn på forandringer som følge af implementeringen af FIBU**.

Breddekortlæggende survey – Kvantitativt bidrag til delrapport 1

Rambøll har udviklet en breddekortlæggende survey for at få valid og konkret viden om, hvordan FIBU's indsatser bidrager til sunde og attraktive idrætsmiljøer for børn og unge. Den breddekortlæggende survey er overordnet centreret omkring de tre temaer:

1. Organisering og kapacitet
2. Viden og kompetencer
3. Fællesskaber og børne- og ungemiljøer

Danmarks Idrætsforbund har løbende kvalificeret spørgerammen og etableret kontakt med de børne- og ungeansvarlige, der har haft til opgave at distribuere spørgeskemaet i foreningerne.

Over den samlede evalueringsperiode, som løber fra start 2024 til udgangen af 2027, gennemføres den breddekortlæggende survey i tre rul, hvoraf nærværende **delrapport 1** baseres på data fra første rul, det vil sige i forbindelse med spydspidsforeningernes løbende opstart i FIBU. Andet og tredje evalueringsrul følger herefter den udvikling, der finder sted i foreningerne i takt med udrulningen af FIBU's indsatser.

I perioden marts 2024 til marts 2025, hvor første rul er blevet gennemført, har Rambøll modtaget besvarelser fra alle 76 spydspidsforeninger på tværs af Danmark, fordelt på: 1020 børn (9-12 år), 1136 unge (13-18 år), 1189 forældre, 161 frivillige, 568 trænere, 305 foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer. I alt 4379 besvarelser. Svarene fra børn og unge er ikke omkodet, hvorimod de resterende svar er omkodet fra en 11-punktsskala til en 5-punkts likertskala: 'Meget enig', 'Enig', 'Hverken eller', 'Uenig' og 'Meget uenig'.

Kvalitative bidrag til delrapport 1

For at få dyb indsigt om tiden før FIBU samt de foreløbige erfaringer i forbindelse med implementeringen af programmets delprojekter, udgør kvalitative interviews med forskellige aktører involveret i FIBU en væsentlig del af datagrundlaget i delrapport 1.

I forbindelse med dette evalueringsnedslag er der gennemført 11 interviews:

- Projektlederinterviews: Der er gennemført ét individuelt interview med FIBU's programleder samt fem individuelle interviews med de øvrige projektledere af de fem delprojekter.
- Tematiske fokusgruppeinterview: Der er gennemført fem fokusgruppeinterviews med foreningsrepræsentanter fra spydspidsforeninger fra de fem regioner.

Af øvrigt kvalitativt data er der inddraget:

- Foreningscases: Gennemgang af syv unikke foreningscases fra spydspidsforeninger.
- Data fra dialogværktøj: Udvalgt lyddata fra dialogværktøjer, som de børne- og ungeansvarlige i spydspidsforeninger har brugt til vidensdeling.

De elleve interviews, som bidrager til datagrundlaget i delrapport 1, er alle gennemført i Q1 2025. Det er i den forbindelse væsentligt at fremhæve, at selv om informanterne alle udtaler sig om tiden før FIBU såvel som foreløbige tegn på forandringer, så befinder implementeringen af de respektive delprojekter sig på forskellige stadier i forbindelse med interviewtidspunktet. I nogen spydspidsforeninger har samarbejdet med den børne- og ungeansvarlige været i gang i et års tid, mens det for andre netop er opstartet. For nogen projektledere er afprøvningerne i fuld gang, mens andre fortsat befinder sig i en designfase. Gennemgående er det, at datagrundlaget i delrapport 1 hviler på en overvægt af erfaringer forbundet med samarbejdet mellem spydspidsforeningerne og de børne- og ungeansvarlige (dvs. delprojekt 1).

Læsevejledning

Kapitel 2 indledes med en sammenfatning af delrapportens hovedresultater, som både vedrører tiden før FIBU samt de tidlige tegn på forandringer som følge af den løbende implementering. Disse hovedresultater går på tværs af evalueringens tre undersøgelsesspor 1) **Kapacitet og organisering**, 2) **Viden og kompetencer** og 3) **Fællesskaber og børne- og ungemiljøer**. Efter sammenfatningen vil kapitel 2 være bygget op omkring hvert spor:

- Under temaet "**Kapacitet og organisering**" rettes blikket mod, hvordan FIBU-programmets aktiviteter og indsatser er med til at etablere nye og styrke eksisterende miljøer. Kapacitet og organisering forstås som værende antallet af ledere, foreningsfrivillige samt de rette arbejdsgange, samarbejdsflader mv., og analyser og fund under dette tema knytter sig i nærværende delrapport sig til erfaringer fra **delprojekt 1 og delprojekt 4**.
- Under "**Viden og kompetencer**" belyses, hvilken virkning FIBU-programmets aktiviteter og indsatser har på de idrætsfaglige og pædagogiske kompetencer hos landets frivillige og børne- og ungetrænere. Analyser og fund under dette tema knytter sig i nærværende delrapport sig til erfaringer fra **alle fem delprojekter**, som på forskellig vis og i et forskelligt omfang beskæftiger sig med et øget videns- og kompetenceniveau.
- Under temaet "**Fællesskaber og børne- og ungemiljøer**" rettes blikket mod, hvilken virkning det samlede FIBU-program har på idrætsforeningernes evne til at rumme, inkludere og inddrage børn og unge. Under dette tema indgår der i nærværende delrapport erfaringer fra **delprojekt 1 og delprojekt 4**. Det er forventningen, at alle fem delprojekter på sigt vil bidrage med erfaringer, der knytter sig til dette tema..

På tværs af de tre spor vil hvert afsnit påbegyndes med en præsentation af hovedresultaterne knyttet til det respektive spor. Herefter vil afsnittene præsentere udgangspunktet for forandring før FIBU, hvorefter blikket rettes mod tidlige tegn på forandringer, drivkræfter og barrierer samt virkningsfulde mekanismer som følge af den løbende implementering af indsatserne.

Kapitel 3 samler op på tværs af de tre spor og præsenterer de hidtil opnåede læringer, som skal understøtte det fortsatte arbejde i FIBU.

Bilag og **appendiks** findes sidst i rapporten. Bilagene indeholder de deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey for de forskellige målgrupper, mens appendikset indeholder evalueringens forandringsteori.

Kapitel 2:

Analyser og fund

Sammenfatning

2.1 | Kapacitet og organisering

2.2 | Viden og kompetencer

2.3 | Fællesskaber og børne- og ungemiljøer

Evaluering af FIBU: Delrapport 1

På de næste sider præsenteres fjorten hovedresultater knyttet til delrapport 1. Resultaterne beskriver 1) **kendetegn ved foreningsfællesskaberne før FIBU**, 2) **kendetegn ved spydspidsforeningernes motivation for at deltage i FIBU** samt 3) **tidlige tegn på forandringer blandt børn, unge og voksne som følge af den løbende implementering af FIBU**.

Som beskrevet i det foregående afsnit hviler resultaterne i delrapport 1 på et **kvalitativt såvel som kvantitativt datagrundlag**, hvoraf sidstnævnte udelukkende knytter sig til analyserne af tiden før/ved opstart af FIBU. Dette skyldes, at data er fra første rul af den breddekortlæggende survey, som er blevet gennemført i forbindelse med spydspidsforeningernes løbende opstart i programmet. Modsat forholder det sig for det kvalitative datagrundlag, som berører tiden før FIBU såvel som de tidlige tegn på forandringer.

I nærværende sammenfatning vil hovedresultaterne blive præsenteret på følgende måde:

- På side 11 præsenteres **hovedresultaterne 1-4, som vedrører kendetegn ved foreningsfællesskaberne før FIBU**, og som beror på data fra den breddekortlæggende survey.
- På side 12 præsenteres **hovedresultaterne 5-9, som vedrører kendetegn ved spydspidsforeningernes motivation for deltagelse i FIBU**, og som beror på data fra interviews og dialogværktøj.
- På side 13 præsenteres **hovedresultaterne 10-14, som vedrører de tidlige tegn på forandringer som resultat af FIBU**, og som beror på data fra interviews, dialogværktøj samt foreningscases.

Foreningsfællesskaberne før FIBU

Fra den breddekortlæggende survey fremgår det, at **tiden før FIBU** var kendetegnet ved:

1 Et behov for en tydeligere plan samt mere tid til planlægning og udvikling af attraktive og alternative tilbud

22 pct. af trænerne og 23 pct. af de frivillige angiver at være uenige i, at der er en klar plan for, hvordan man skal styrke børne- og ungemiljøet, og blandt foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer efterlyses der mere tid til systematisk planlægning af attraktive idrætstilbud til børn og unge. Dertil udtrykker 18 pct. af trænerne og 16 pct. af de frivillige, at de ikke oplever, der er tid og plads til at udvikle nye idrætstilbud til de børn og unge, der søger alternativer til foreningens eksisterende tilbud.¹

2 Et behov for flere ressourcer, ledelsesmæssig prioritering samt dybere indsigt i det trivselsfremmende arbejde

Mens 73 pct. af trænerne og 64 pct. af de frivillige udtrykker, at der er tid og plads til at arbejde med trivsel, så erklærer 20 pct. af de frivillige sig uenige i, at trænere og frivillige tilbydes sparring og vejledning i, hvordan man bedst fremmer børn og unges trivsel. Dertil udtrykker 71 pct. af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer, at der er behov for flere personer i ledelsen, der har tid og indsigt i at arbejde systematisk med børn og unges trivsel.²

3 Et behov for et styrket samarbejde på tværs – internt og eksternt

32 pct. af de adspurgte foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer erklærer sig uenige i, at der er etableret et godt samarbejde med lokale institutioner (som børnehaver, skoler og SFO'er) om at sikre attraktive idrætstilbud til børn og unge.³ Derudover udtrykker 24 pct. af trænerne og 31 pct. af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer at være enten uenige eller neutrale i, at trænerne samarbejder med andre trænere om at udvikle idrætsaktiviteter for børnene og de unge.⁴

4 Et behov for styrkede pædagogiske kompetencer blandt de voksne

Mens 81 pct. af de adspurgte forældre giver udtryk for, at trænerne er i stand til at planlægge træningsprogrammer og øvelser af høj kvalitet, der motiverer til læring og udvikling og giver deltagelsesmuligheder for alle børn uanset niveau, så angiver 14 pct. at være enten meget uenige eller uenige i, at trænerne er i stand til at sørge for et stærkt sammenhold både før, under og efter træning. Til samme udsagn erklærer 14 pct. af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer sig enten meget uenige eller uenige, men væsentligt lavere forholder det sig blandt gruppen af trænerne (5 pct.).⁵ Selvom der blandt børn og unge er en udtalt begejstring på tværs af majoriteten af spørgsmålene, så svarer 14 pct. af børnene i alderen 9-12 år og 16 pct. af de unge i alderen 13-18 år nej til, at deres træner er god til at snakke med dem om, hvordan de har det. Derudover svarer 28 pct. af børnene og 23 pct. af de unge, at de og deres holdkammerater ikke taler om, at alle skal have det godt.⁶

¹*2 Frivillige bilag: 4.1, Trænere: bilag 5.1, Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.1.

³ Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.1, ⁴ Trænere: bilag 5.2, Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.2.

⁵ Forældre: bilag 3.1, Trænere: bilag 5.2, Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.2, ⁶ Børn: bilag 1, Unge: bilag 2.

Motivation for at deltage i FIBU

Fra den kvalitative data fremgår det, at **spydspidsforeningernes motivation for deltagelse i FIBU** var kendetegnet ved:

5 Et ønske om at flytte fokus fra drift til udvikling

Blandt foreningsrepræsentanterne går det igen, at tilmeldingen til FIBU var kendetegnet ved en udtalt motivation for at skifte et ofte dominerende fokus på drift til også at fokusere på udvikling. Der peges i den forbindelse på ansættelsen af en lønnet børne- og ungeansvarlig som et værdifuldt greb til at styrke udviklingskapaciteten.

6 Et ønske om at styrke ungeinvolvering og ungeengagement

På tværs af det kvalitative datagrundlag fremgår det, at der ude i foreningerne var et udpræget ønske om at styrke og nytænke ungemiljøerne. Repræsentanter fra spydspidsforeningerne peger på udfordringen med at fastholde og tiltrække unge, og der peges i den forbindelse på manglende viden og kompetencer til at skabe attraktive deltagelsesmuligheder.

7 Et ønske om at engagere flere forældre

Fra foreningsrepræsentanterne hører vi om en foreningsudvikling under pres i ungdomsårene. Gennem deltagelsen i FIBU er der et ønske om at bryde tendensen til et dalende forældreengagement.

8 Et ønske om at styrke betingelserne for samarbejdet på tværs

Blandt foreningsrepræsentanterne samt de børne- og ungeansvarlige peges der på en tid forud for FIBU, som var kendetegnet ved manglende ressourcer til at etablere og pleje eksterne samarbejdsflader. Der peges blandt andet på udfordringen i, at disse eksterne samarbejdspartnere arbejder på andre tidspunkter end de frivillige. I den forbindelse fremhæves den lønnede børne- og ungeansvarlige som afgørende aktør til at styrke betingelserne for det eksterne samarbejde.

9 Et ønske om at styrke de voksnes pædagogiske kompetencer

Der er bred enighed blandt foreningsrepræsentanterne om, at de både har mulighed og ansvar for at styrke trivslen blandt deres medlemmer. FIBU-projektledelsen deler denne opfattelse og fremhæver fritidsarenaen som en vigtig løsning på den stigende mistrivsel blandt børn og unge. Det understreges af foreningsrepræsentanter, børne- og ungeansvarlige samt projektledelsen, at trænerens rolle i børn og unges liv kræver mere end idrætsfaglige kompetencer. Spydspidsforeningerne i FIBU udtrykker i den forbindelse at være gået ind i FIBU med en klar forventning om og motivation til at styrke de voksnes forudsætninger for at arbejde trivselsfremmende.

Foreningsfællesskaberne undervejs i FIBU

Fra den kvalitative data optræder følgende **tidlige tegn på forandringer**:

10 Et styrket lokalt samarbejde

Fra både interviews, dialogværktøj og foreningscases optræder der flere eksempler på, hvordan implementeringen af FIBU har igangsat nye og/eller stærkere samarbejdsflader mellem foreningerne og lokale institutioner som børnehaver, skoler og SFO'er/klubber. Derudover peger flere af foreningsrepræsentanterne på et styrket samarbejde på tværs af de flerstrengede foreninger, hvor nye arrangementer er vokset frem.

11 Et mod til at gå nye veje sammen med de unge

I forbindelse med opstarten på ungesporet, hvor ambitionen er at involvere de unge selv i udviklingen af fremtidens idrætsformer, har projektledelsen oplevet en positiv indstilling og en tydelig motivation blandt foreningerne til at gentænke og udfordre egne vaner og handlemønstre. Fra foreningscases og dialogværktøjet fremgår desuden flere eksempler på nye initiativer, hvorigennem der sættes fokus på de unges handlekraft og engagement.

12 Et styrket familieengagement

Der er for flere af foreningerne blevet sat fokus på at tiltrække 'den hele familie'. Det er fx kommet til udtryk ved afholdelse af fællesspisninger, oprettelsen af 'ministerrådet' og udvikling af et frivillighedskort for at synliggøre deltagelsesmuligheder for forældrene. De adspurgte foreningsrepræsentanter udtrykker en forhåbning om, at styrkede bånd til og mellem familier vil øge forældreengagementet, hvilket vil have positiv betydning for fællesskaberne samt børne- og ungemiljøerne.

13 Styrkede foreningsfællesskaber uden for de enkelte træninger

Flere foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige understreger, at nye arrangementer har styrket sammenhængskraften i foreningen og øget aktivitetsniveauet uden for de enkelte træningsaktiviteter. Disse arrangementer fremhæves som betydningsfulde initiativer til at styrke det sociale fundament på tværs af aldersgrupper og idrætsgrene. Der er fokus på at skabe deltagelsesmuligheder og styrke sammenhængskraften, hvilket forventes at kunne motivere og tiltrække flere børn til foreningslivet.

14 En efterspørgsel på koncepter inden for det trivselsfremmende arbejde

FIBU's projektledelse påpeger, hvordan opstarten på FIBU har været kendetegnet ved en stor efterspørgsel på koncepter og retningslinjer inden for det trivselsfremmende arbejde fra både forbund og foreninger i hele landet. Denne efterspørgsel har været særligt bemærket ved opstart af både trivelsssporet og ungesporet, men også trænerløftet bliver af flere foreningsrepræsentanter peget på som værdifuldt greb til at styrke videns- og kompetenceniveauet. Der optræder på tværs af forbund og foreninger et ønske om et nationalt fokus på en række dagsordener, herunder trivsel, med mulighed for lokal tilpasning. Balancen mellem koncept og autonomi bliver i den forbindelse fremhævet som betydningsfuld for implementeringsmulighederne.

Tema 1:
Kapacitet og organisering

Hovedpointer

Kapacitet og organisering i foreningerne før deltagelse i FIBU

Når trænere, frivillige, foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer i den breddekortlæggende survey bliver spurgt til foreningernes arbejde med kapacitet og organisering, viser det sig, at:

- 73 pct. af trænerne er enige i, **at der er tid og plads til at arbejde med børn og unges trivsel**.⁷
- 46 pct. af trænerne **efterspørger mere sparring og rådgivning** om, hvordan de bedst fremmer børn og unges trivsel.⁸
- 22 pct. af trænerne og 23 pct. af de frivillige **mener ikke, at der i foreningen er en klar plan** for, hvordan man skal styrke børne- og ungemiljøet.⁹
- 71 pct. af foreningslederne og bestyrelsesmedlemmerne mener, at der i deres forening er **behov for mere tid til systematisk planlægning** af attraktive idrætstilbud til børn og unge.¹⁰
- 31 pct. af foreningslederne og bestyrelsesmedlemmerne **oplever ikke, at der er etableret et godt samarbejde** mellem foreningen og de lokale institutioner som børnehaver, skoler og SFO'er om at sikre attraktive idrætstilbud til børn og unge.¹¹

Blandt de adspurgte foreningsrepræsentanter, de børne- og ungeansvarlige samt FIBU's projektledelse beskrives udgangspunktet for forandring ved programmets opstart som kendetegnet ved:

- En udtalt motivation for at flytte et dominerende driftsfokus til også **at fokusere på udvikling**.
- Et **udfordret udgangspunkt for samarbejde** med lokalområdet, fx skoler/dagtilbud og kommunen samt på tværs af foreningsgrene.
- Et ønske om at **nytænke måderne at bedrive ungemiljøer**, så flere unge oplever at tilbydes attraktive deltagelsesmuligheder.

Foreløbige tegn på forandringer undervejs i implementeringen af FIBU

I forbindelse med opstarten samt den igangværende implementering af indsatser målrettet styrket kapacitet og organisering, viser første evalueringsnedslag følgende foreløbige tegn på forandring:

- Børne- og ungeansvarlige **styrker sammenhængskraften** i idrætsforeningernes **lokalmiljø**.
- **Kommunalt samarbejde** understøtter foreningernes **udvikling**.
- Børne- og ungeansvarlige understøtter bestyrelsens **mod til innovation i foreningsudvikling**.

Med FIBU's mål om styrket kapacitet og organisering i idrætsforeningerne har opstarten af programmet vist, at det er vigtigt at have blik for og arbejde med følgende **virksomme greb**:

Udviklingsparathed

Foreningerne har brug for kapacitet og ressourcer til at integrere en børne- og ungeansvarlig og være klar til at støtte udviklingsprocessen.

Bæredygtig organisering

Det er vigtigt at skabe et fælles udgangspunkt og afstemme forventninger mellem foreningen og den børne- og ungeansvarlige for at sikre et effektivt samarbejde.

Samskabelse

Det er særligt virksomt, at opstarten støttes med en samskabende proces, hvor alle bidrager til en fælles udviklingsplan, der skaber ejerskab og tryghed.

Foreningslivet før FIBU

På de følgende to sider præsenteres kvantitative såvel som kvalitative fund, som vedrører foreningernes arbejde med kapacitet og organisering forud for deltagelsen i FIBU.

Arbejdet med børn og unges trivsel kræver prioritering og ressourcer

Ud fra første evalueringsnedslag ses det, at 73 pct. af trænerne og 64 pct. af de frivillige udtrykker at være enige i, at der er **tid og plads** til at arbejde med børn og unges trivsel. 46 pct. af de frivillige oplever, at de og foreningens trænere tilbydes **sparring og vejledning** i, hvordan man bedst fremmer børn og unges trivsel, men samtidig angiver 23 pct. af de frivillige og 22 pct. af trænerne at være uenige i, at der i foreningen er **en klar plan** for, hvordan de skal styrke børne- og ungemiljøet.¹²

Knap halvdelen af trænerne (46 pct.) **efterspørger mere sparring og rådgivning** om, hvordan de bedst fremmer børn og unges trivsel, mens 13 pct. angiver, at dette ikke er et behov, og 33 pct. kunne måske været interesseret¹³. I relation til hvilke forhold, som trænerne angiver som årsag til, at de ikke tilbydes sparring og vejledning, viser første evalueringsnedslag, at **manglende ressourcer og manglende prioritering fra ledelsen peges på** som udslagsgivende faktorer. Et nærmere indblik i foreningernes videns- og kompetenceniveau bliver belyst i afsnit 2.2.

73 % af trænerne mener, at der er tid og plads til at arbejde med børn og unges trivsel

Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer efterlyser flere ressourcer til systematisk planlægning

Blandt foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer udtrykkes der et **behov for flere ressourcer** i foreningen til at styrke arbejdet med børn og unges trivsel. Dels angiver 71 pct. af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer, at de enten er enige eller meget enige i, at der er **behov for mere tid til systematisk planlægning** af attraktive idrætstilbud til børn og unge, dels angiver 67 pct., at de enten er enige eller meget enige i, at der er **behov for flere personer i ledelsen**, der har tid til såvel som indsigt i at arbejde systematisk med børn og unges trivsel.¹⁴

37 pct. af foreningslederne og bestyrelsesmedlemmerne erklærer sig desuden uenige i, at deres forening har **tilstrækkeligt med dygtige trænere og frivillige** til at kunne udvikle attraktive idrætstilbud til børn og unge. Derudover svarer 38 pct., at de er uenige i, at der er en klar **strategi for at tiltrække og fastholde talentfulde unge** trænere og ledere.¹⁵

71 % af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer mener, at der i deres forening er behov for mere tid til systematisk planlægning af attraktive idrætstilbud til børn og unge

23 % af trænere og frivillige mener ikke, at der i foreningen er en klar plan for, hvordan de skal styrke børne- og ungemiljøet

Frivillige mangler inddragelse i kapacitets- og organiseringsbeslutninger

Sammenholdt med både trænere, foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer, svarer de frivillige i større omfang 'ved ikke' til spørgsmålene vedrørende kapacitet og organisering. Hvor 3 pct. af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer i gennemsnit svarer 'ved ikke', er den samme procentuelle andel hos de frivillige 16 pct. Disse besvarelser indikerer, at **de frivillige befinder sig længere væk fra de samtaler og beslutninger**, som vedrører kapacitet og organisering. Den laveste andel af frivillige, der svarer 'ved ikke' (13 pct.), findes i spørgsmålet om, hvorvidt der i foreningen er **tid og plads til at arbejde med børn og unges trivsel**. Dette kunne pege i retning af, at det primært er denne del af foreningsarbejdet, som de frivillige oplever at have kendskab til og indflydelse på.¹⁶

FIBU indledes i foreningerne med et stort fokus på udvikling

Blandt de børne- og ungeansvarlige samt spydspidsforeningerne går det igen, at foreningerne har engageret sig i FIBU med et stort udviklingsfokus. Flere af de adspurgte foreningsrepræsentanter understreger, hvordan **muligheden for at tilføre ressourcer** til foreningen i form af lønnet arbejdskraft udgjorde en stor motivation for at indgå i FIBU. Tilsvarende udtrykker foreningsrepræsentanterne, hvordan de oplevede, at FIBU tilbød dem en **mulighed for at flytte blikket væk fra ren drift** og hen mod foreningsudvikling. Foreningsrepræsentanterne beskriver således et udgangspunkt for foreningsudvikling, der er karakteriseret ved at være driftstung, hvilket tilsvarende afspejles i den breddekortlæggende survey blandt foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer, der peger på **manglende tid som en væsentlig barriere** i det daglige arbejde med foreningsudvikling.

Fokus på at styrke samarbejdet med lokalområdet og skabe attraktive ungemiljøer

Ifølge de adspurgte foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige har foreningernes **samarbejde med lokalområdet før deltagelsen i FIBU været udfordrende at lykkes med**. Dette billede tegner sig også i den breddekortlæggende survey, hvor 32 pct. af de adspurgte foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer erklærer sig **uenige i, at der er etableret et godt samarbejde med lokale institutioner** (som børnehaver, skoler og SFO'er) i forhold til at sikre attraktive idrætstilbud til børn og unge.¹⁷ Blandt foreningsrepræsentanterne og de børne- og ungeansvarlige peges der på **manglende ressourcer til at etablere og pleje disse samarbejdsflader** samt udfordringen i, at disse eksterne samarbejdspartnere arbejder på andre tidspunkter end de frivillige.

Foruden af være udfordret på de eksterne samarbejder peger foreningsrepræsentanterne også på at have haft **særligt svært ved at skabe attraktive ungemiljøer**. På tværs af de adspurgte foreningsrepræsentanter italesættes det, at de ser et stort potentiale i, at FIBU kan fungere som en øvebane for deres arbejde med at styrke de unges deltagelse og engagement i foreningerne.

Det var en kærtkommen mulighed for at flytte fokus fra drift til udvikling. En udsigt til at få tilført en ressource til at hjælpe foreningen med at sætte en retning. De lidt kedelige hverdagsting fyldte meget, særligt på bestyrelsesmøderne. Vi havde brug for det her kærlige spark i den retning.

Foreningsrepræsentant

Hver tredje foreningsleder og bestyrelsesmedlem...

...oplevede ikke, at der var etableret et godt samarbejde mellem foreningen og de lokale institutioner

Foreløbige erfaringer fra implementeringen af FIBU's indsatser målrettet kapacitet og organisering

Følgende afsnit belyser, hvordan FIBU's fokus på styrket kapacitet og organisering bidrager til programmets vision om, at alle børn og unge har mulighed for at være en del af sunde og aktive fællesskaber. Blikket vil således være rettet mod de **foreløbige tegn på forandringer** samt betydningsfulde **drivkræfter** og **barrierer** i spydspidsforeningernes igangværende udviklings- og implementeringsarbejde.

Tegn på forandring

På tværs af spydspidsforeningerne har der ved opstarten af FIBU været stor opmærksomhed på, at **den nye organisatoriske struktur kun gælder for projektets tidsbegrænsede periode**. Dette har haft stor betydning for overvejelserne om ansættelse af en børne- og ungeansvarlig. Flere foreningsrepræsentanter har på baggrund af disse betingelser fokuseret på at **sikre bæredygtigheden** i deres udviklingsarbejde. Den tidsbegrænsede tidshorisont har i nogle foreninger fremmet innovation og udvikling, mens det i andre har begrænset modet til at udfordre de vante arbejdsgange og samarbejdsflader.

De forskellige erfaringer med ansættelse af børne- og ungeansvarlige viser, at de mest vellykkede samarbejder mellem foreninger og børne- og ungeansvarlige opstår, når begge parter **møder hinanden med gensidig nysgerrighed** og forståelse af hinandens perspektiver. En foreningsformand beskriver fx, hvordan samarbejdet har givet hende en sparringspartner, der er til stede og har tid til at lytte. Dette har **bidraget til kvalificerede beslutninger** om foreningens udvikling og har tilført betydningsfuld energi til både hende og de andre frivillige i foreningen.

1 Børne- og ungeansvarlige styrker sammenhængskraften i lokalmiljøet – og den lokale forankring viser sig effektiv

De adspurgte foreningsrepræsentanter fremhæver gentagne gange, hvordan deres børne- og ungeansvarlige har formået at styrke sammenhængskraften i lokalområdet. De understreger vigtigheden af, at den børne- og ungeansvarlige har **mulighed for at besøge lokale institutioner i dagtimerne**, og i flere af foreninger har de oplevet positive effekter ved, at den børne- og ungeansvarlige er fra lokalområdet. Her beskriver foreningsrepræsentanterne, hvordan en **lokalforankret børne- og ungeansvarlig har større succes** med at skabe kontakt og samarbejde med kommunen samt de omkringliggende skoler, dagtilbud og SFO'er/klubber. Denne forankring i lokalmiljøet gør det lettere for den børne- og ungeansvarlige at opbygge netværk og relationer, hvilket styrker samarbejdet og sammenhængskraften. Dette udmønter sig i **en tættere forbindelse mellem foreningerne og lokalområdet**, der fremmer en mere integreret og effektiv udviklingsindsats.

“

Vi er panisk rædsel for at give hende driftsområder, for så snart vi gør det, så er der ingen vej tilbage til at gøre det til en frivilligopgave igen. Det er kun de ting, hvor hun kan have en facilitatoropgave.

Foreningsrepræsentant

“

Det har overrasket mig, hvor vigtigt det har været, at vores børne- og ungeansvarlige er lokalt forankret. Det med at få kontakter til det politiske land og skolerne har været lettere, fordi hun er lokalt forankret. Det lokale er ikke uvæsentligt, for man har nogle døre, som er åbne allerede.

Foreningsrepræsentant

2 Børne- og ungeansvarlige styrker sammenhængskraft, fremdrift og vedholdenhed

Ansættelsen af en børne- og ungeansvarlig styrker sammenhængskraften mellem bestyrelsen og foreningen som helhed, da der optræder eksempler på, at denne rolle kan fungere som **bindeled mellem beslutningstagning og praktisk gennemførelse**. Der ses flere eksempler på, at de børne- og ungeansvarlige skubber på udviklingen af flere arrangementer i foreningerne. I tilfælde af få tilmeldinger har deres **vedholdenhed og opsøgende indsats** været afgørende for at sikre øget deltagelse. Ifølge foreningsrepræsentanterne spiller de børne- og ungeansvarlig derfor en **central rolle i at skabe engagement og aktivitet** i lokale foreninger, hvilket er essentielt for at understøtte foreningens fortsatte udviklingsarbejde.

3 Børne- og ungeansvarlige styrker foreningernes mod

Fra spydspidsforeningerne optræder der flere eksempler på, hvordan de børne- og ungeansvarlige er med til at styrke foreningernes mod. Fx oplever en bestyrelsesformand, at lønnet arbejdskraft positivt påvirker bestyrelsens **mod til at prøve nye ting, fordi der er en til at sætte handling bag beslutningerne**. Derudover fremhæves de børne- og ungeansvarlige som betydningsfulde i udviklingen af en mere strømlinet og målrettet kommunikation, hvortil en forening har erfaret, at tydeligere kommunikation om værdigrundlaget har ført til relevante drøftelser om fx acceptabel og uacceptabel forældreadfærd. Ifølge forpersonen har den børne- og ungeansvarlige spillet en central rolle i at give bestyrelsen **mod til at sige fra over for uacceptabel adfærd**.

Man bliver mere modig som bestyrelse, for vi ved, at hvis kontoret kan nikke ja, så ved vi, at vi ikke er alene, når vi har truffet en beslutning.

Foreningsrepræsentant

4 Kommunalt samarbejde understøtter foreningernes udvikling

Samarbejdet med kommunen fremhæves som afgørende for foreningsudviklingen. Eksempelvis har en børne- og ungeansvarlig på vegne af sin forening **genoptaget samarbejdet med ungdomsskolen og kommunen** for at udvikle en juniorlederuddannelse. I en anden forening optræder der et andet eksempel på, hvordan et samarbejde mellem foreninger, skoler og kommunen har gjort det muligt at gennemføre 'Skøjteekspressen', hvor over 200 børn har prøvet ishockey og skøjteløb. Disse tværsektorielle samarbejder bidrager til, at **foreningerne kan nå ud til flere børn og unge**.

5 Børne- og ungeansvarlige øger videndelingen og styrker synergien

De børne- og ungeansvarlige **bidrager til at styrke synergien** både inden for flerstrengede foreninger og på tværs af forskellige foreninger. Her beskriver foreningsrepræsentanterne, at de har bemærket et **uudnyttet læringspotentiale gennem vidensdeling**, hvor de har flyttet deres fokus fra selve idrætten til i stedet at rette deres opmærksomhed mod deres fælles foreningsudvikling.

Vi har haft gode samtaler med de andre foreninger. Også bare om småting. Der er det meget rart at tale med dem om, hvordan man fx håndterer kommunen, eller hvordan man åbner et nyt hold.

Foreningsrepræsentant

Drivkræfter i udviklingen af kapacitet og organisering i idrætsforeningerne

Med afsæt i de foreløbige erfaringer knyttet til FIBU's fokus på at etablere nye og styrke eksisterende miljøer, vil følgende afsnit belyse, hvilke drivkræfter der vurderes særligt betydningsfulde i forbindelse med det fortsatte udviklingsarbejde.

1 Åbenhed over for 'den fremmede fugl'

På tværs af spydspidsforeninger, børne- og ungeansvarlige og FIBU's projektledelse lægges der betydelig vægt på, at opstart af samarbejdet har krævet **tålmodighed, transparens, tillid og åbenhed**. Åbenhed bliver i denne sammenhæng koblet til foreningernes evne at hilse nye perspektiver og ideer til foreningsudviklingen velkommen. Flere foreningsrepræsentanter understreger i den forbindelse potentialet i, at en børne- og ungeansvarlig ikke nødvendigvis har en baggrund inden for den eller de idrætsgrene, som vedkommende skal beskæftige sig med. Det vurderes gavnligt at tage imod en børne- og ungeansvarlig, som kan **tilbyde et andet blik qua deres faglighed**.

...hun gør mange gode ting, men den opgave, hun har, er svær. For hun kommer ind som en fremmed fugl. Det er også godt for os, at der kommer en og stiller spørgsmål til vores indgroede selvforståelse af, hvad fodbold er.

Foreningsrepræsentant

2 Overskud til mere end drift

I opstarten af FIBU har det vist sig, at de succesfulde samarbejder afhænger af **evnen til at tage imod en ny person**, og om foreningen har overskud til mere end blot drift. FIBU's projektledelse peger i den forbindelse på, at der ofte eksisterer **et unuanceret billede af at have ansatte i en forening**. At tage imod en børne- og ungeansvarlig bør ifølge FIBU-projektledelsen ses som en opgave i stedet for en gave, da **én person ikke kan udvikle alene**. Udviklingspotentialet er betinget af en stor indsats fra hele foreningen.

3 En bæredygtig organisering

Flere foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige understreger vigtigheden af at **tænke både udvikling og forankring fra start**. De fremhæver i den forbindelse den iboende sårbarhed i at opbygge arbejdsopgaver for en børne- og ungeansvarlig uden at have overvejet, hvem der skal varetage disse opgaver på længere sigt. Det konstante fokus på en bæredygtig organisering betyder, at både foreninger og børne- og ungeansvarlige lægger vægt på en god opstart. En vellykket opstart karakteriseres som bestående af **en tydelig forventningsafstemning og en gennemtænkt organisatorisk struktur**, der støtter den børne- og ungeansvarlige i at skabe relationer i foreningen.

4 Fysisk tilstedeværelse

Flere af de adspurgte foreningsrepræsentanter italesætter, at det har en positiv betydning, når den børne- og ungeansvarlige **er tydeligt til stede ude i foreningerne**, da det gør det lettere for dem at **skabe kontakt** med børn, unge, trænere, frivillige, ledere og forældre.

5 Stærke relationer kræver følgeskab

Stærke relationer til både børn og voksne udpeger foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige som værende afgørende for foreningens udviklingsmulighederne. Derfor er det vigtigt, at den børne- og ungeansvarlige får **den nødvendige støtte og følgeskab til at sikre samarbejdet på tværs** af foreningen. I den sammenhæng betyder følgeskab den støtte og opbakning, som den børne- og ungeansvarlige får fra andre medlemmer i foreningen, herunder trænere, frivillige og bestyrelsen. Det indebærer, at de involverede parter **arbejder sammen, følger fælles mål og anerkender** den børne- og ungeansvarliges rolle og arbejdsopgaver. Følgeskab betyder derfor, at der er en sammenhængende og koordineret indsats, hvor alle bidrager til foreningens udvikling og støtte til projektet.

6 Behov for autonomi

Foruden at fremhæve følgeskabet internt i foreningerne, peger flere foreningsrepræsentanter på vigtigheden af, at deltagelsen i FIBU beror på en vis grad af autonomi. Flere fremhæver i den forbindelse betydningen af, at de i foreningerne har været med til at beslutte, hvem der ansættes som børne- og ungeansvarlig. De understreger, at alle involverede skal **føle sig som aktive medspillere med ansvar og indflydelse**, for at ansættelsen bliver vellykket.

“

Hun er god til at være til stede, og forældrene kommer til hende, og folk ved, hvem hun er. Det har gjort noget at have hende med til arrangementer.

Foreningsrepræsentant

Barrierer i udviklingen af kapacitet og organisering i idrætsforeningerne

Med afsæt i de foreløbige erfaringer knyttet til FIBU's fokus på styrket kapacitet og organisering, vil følgende afsnit belyse, hvilke barrierer der vurderes særligt betydningsfulde i forbindelse med det fortsatte udviklingsarbejde.

1 Et uklart mandat og en usikker faglighed

For at sikre følgeskab har det vist sig afgørende blandt spydspidsforeningerne, at der fra start etableres et stærkt samarbejde mellem kontaktpersonen og den børne- og ungeansvarlige. Kontaktpersonen spiller en væsentlig rolle i at **forankre den nye position i foreningen**, så det tydeligt fremgår for alle, hvad den børne- og ungeansvarliges rolle indebærer. I de tilfælde, hvor der ikke har været denne tydelighed, har flere børne- og ungeansvarlige oplevet, at **trænere og frivillige i foreningen mangler viden om FIBU-projektet**. Det har betydet, at trænere og frivillige er usikre på projektets rammer og formål med at ansætte en børne- og ungeansvarlig, samt hvorfor det er vigtigt. Opstår der en sådan uklarhed, har det for nogle børne- og ungeansvarlige betydet, at de har **følt sig alene** og uden et klart mandat til at drive udvikling i foreningen.

I sammenhæng med et uklart mandat udtrykker flere børne- og ungeansvarlige risikoen for at **føle sig usikker på egen faglighed**, såfremt de er ansat i foreninger, hvor de ikke har nogen idrætsfaglig ballast at trække på. I den forbindelse fremhæver både foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige, at den indledende forventningsafstemning og rolleafklaring er afgørende for at skabe et konstruktivt samarbejde, hvor alle parter kan lære af hinanden. Dette samarbejde skal skabe mulighed for at **udfordre eksisterende vaner, mønstre og indgroede selvforståelser**.

2 Et splittet tilhør

I foreninger, hvor opstarten af samarbejdet har været udfordrende, har mange oplevet en **uklar proces ved udviklingen af projektets udviklingsplan**. Foreningerne har **savnet større transparens** og et tydeligt samarbejde i denne proces, mens de børne- og ungeansvarlige har følt sig alene og **uden en klar retning** for deres arbejde.

For nogle foreninger og børne- og ungeansvarlige har følelsen af samarbejde og samhørighed været udfordret af en **skelnen mellem rollen som DIF-konsulent og rollen som et ligeværdigt foreningsmedlem**. Flere børne- og ungeansvarlige har oplevet denne skelnen som en tydelig barriere ved opstarten, der har modarbejdet en legitim adgang til dagligdagen i foreningen. Samtidig har flere foreningsrepræsentanter udtrykt, at de børne- og ungeansvarlige virker til at være tættere knyttet til DIF end til foreningen selv. Her problematiserer de blandt andet, at de børne- og ungeansvarlige arbejder i **it-systemer, der modarbejder intern vidensdeling** i foreningen, ligesom de også påpeger, at det har en signalværdi, at de børne- og ungeansvarlige anvender en DIF-signatur. En **fraværende følelse af tilhør og makkerskab** optræder som en barriere for både foreningsrepræsentanterne og de børne- og ungeansvarlige. Her er manglende forventningsafstemning og rolleafklaring ved projektets opstart identificeret som den primære årsag til dette problem.

3 Et udfordret handlerum

Flere børne- og ungeansvarlige udtrykker, at de har fundet det særligt **udfordrende at føle en oplevelse af agens i foreninger med en professionel organisering**, hvor der allerede er lønnet personale. De peger på, at der ofte er større **afstand mellem beslutningstagning og deres mulighed for at handle**. Denne afstand beskrives konkret som antallet af led, der forsinker beslutningsprocessen. Den professionelle organisering bliver sat i kontrast til de mindre og mere frivilligt drevne foreninger, hvor flere børne- og ungeansvarlige udtrykker at have et større og mere frit handlerum. Et handlerum, som uanset foreningstypen kræver en tydelig forventningsafstemning fra starten af samarbejdet.

4 En udfordret samskabelsesproces

Foreningerne fremhæver vigtigheden af at skabe synergi på tværs af klyngen som en del af forventningsafstemningen. Dette kræver en indsats fra foreningerne inden modtagelsen af den børne- og ungeansvarlige. Strukturelle forhold kan her blive en barriere, hvis det nødvendige **organisatoriske fundament for vidensdeling og samskabelse ikke etableres**. En foreningsrepræsentant forklarer, at et **bedre samspil på tværs af klyngen** i højere grad ville have gjort det muligt for dem at udnytte de forskellige døre, som den børne- og ungeansvarlige åbner op for i lokalmiljøet.

5 Strukturelle barrierer for innovation

De strukturelle betingelser for at styrke foreningernes kapacitet og organisering har desuden vist sig vigtige ved opstarten af ungesporet (delprojekt 4). DIF har erfaret, at der er en stor interesse for og opbakning til – fra både foreningerne og samfundet som helhed – at udvikle nye metoder, der kan styrke unges engagement og deltagelse i foreningslivet. Opstarten af ungesporet har vist, at **de unge ønsker at engagere sig, men deres drømme og ønsker kræver andre deltagelsesformer end dem, foreningerne aktuelt tilbyder**. De unges engagement karakteriseres som sporadisk, hvilket kan være udfordrende at imødekomme i foreninger, hvor **driften følger mere rigide systemer** såsom et fastlåst årshjul samt tunge og lange beslutningsprocesser.

Virkningsfulde mekanismer i udviklingen af kapacitet og organisering i idrætsforeningerne

Med FIBU's mål om at styrke kapaciteten og organiseringen i idrætsforeningerne har opstarten af projektet vist, hvor vigtigt det er at arbejde med følgende virksomme greb:

Udviklingsparathed

At ansætte en børne- og ungeansvarlig stiller nye krav til foreningerne. Foreningerne skal have kapacitet til at integrere en ny medarbejder og besidde et udviklingsoverskud. Udvikling sker ikke isoleret, og det kræver derfor, at alle involverede bidrager med ressourcer.

Bæredygtig organisering

I et klyngesamarbejde er det afgørende at skabe et fælles udgangspunkt på tværs af foreningerne før modtagelsen af en børne- og ungeansvarlig, så de nødvendige betingelser for synergi er etableret. Dertil skal der også foretages en klar forventningsafstemning mellem foreningen og den børne- og ungeansvarlige, hvor dialogen om rolle og mandat er central.

Samskabelse

Det er essentielt, at foreningerne og de børne- og ungeansvarlige støttes i en samskabende proces ved opstarten, hvor udviklingsplanen udarbejdes som et fælles projekt. Dette fokus på samskabelse skaber kollektivt ejerskab, tryghed i ansvarsfordelingen og mod til at tænke innovativt.

Tema 2: Viden og kompetencer

Hovedpointer

Viden og kompetencer i foreningerne før deltagelse i FIBU

Når børn og unge, forældre, trænere, frivillige samt foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer i den breddekortlæggende survey bliver spurgt til foreningernes arbejde med viden og kompetencer, fremgår det, at:

- 83 pct. af børn (9-12 år) og 70 pct. af de unge (13-18 år) svarer, at de er **meget glade for deres trænere**. Dertil udtrykker 71 pct. af børnene og 64 pct. af de unge, at **deres trænere er gode til at lære dem nye ting**.¹⁸
- 81 pct. af forældrene giver udtryk for, at **trænerne er i stand til at planlægge træningsprogrammer og øvelser af høj kvalitet**, der motiverer til læring og udvikling og giver deltagelsesmuligheder for alle børn uanset niveau. 14 pct. erklærer sig dog meget uenige eller uenige i, at **trænerne kan skabe et stærkt sammenhold** både før, under og efter træning.¹⁹
- 24 pct. af trænerne og 31 pct. af foreningslederne og bestyrelsesmedlemmerne er enten uenige eller neutrale i, at **trænerne samarbejder med andre trænere** om at udvikle idrætsaktiviteter for børnene og de unge.²⁰

Blandt de adspurgte foreningsrepræsentanter, de børne- og ungeansvarlige samt FIBU's projektledelse beskrives udgangspunktet for forandring ved programmets opstart som kendetegnet ved:

- En opmærksomhed på og et **ønske om at styrke de pædagogiske kompetencer blandt trænere og frivillige**, da erfaringen er, at det trivselsfremmende arbejde kalder på andet end blot de idrætsfaglige kompetencer.
- En efterspørgsel blandt foreninger og forbund i forhold til **koncepter og retningslinjer fra DIF, som kan sætte en national retning**. Samtidig udtrykkes behovet for autonomi i oversættelse til egen lokal kontekst.
- Et ønske ude i foreningerne om at styrke deres **viden og kompetencer inden for ungeinvolvering og ungeengagement**.

Foreløbige tegn på forandringer undervejs i implementeringen af FIBU

I forbindelse med opstarten samt den fortløbende implementering af indsatser målrettet styrket viden og kompetencer, viser første evalueringsnedslag følgende foreløbige tegn på forandring:

- Den **lokale forankring af koncepter og forløb** bidrager til at styrke idrætsforeningernes engagement.
- Et styrket pædagogisk arbejde bidrager til at **højne kvaliteten af idrætsaktiviteterne**.
- Behovet for et øget videns- og kompetenceniveau i forhold til **pigers deltagelse i e-sport** er tydeligt tilstede.

Med FIBU's mål om at styrke videns- og kompetenceniveauet i idrætsforeningerne har opstarten af projektet vist, at det er vigtigt at have blik for og arbejde med følgende **virksomme greb**:

Det autonome koncept

Det er særlig virksomt, at der er indarbejdet autonomi i udviklingen af fremtidens idræt for børn og unge, da dette sikrer ejerskab og øger mulighederne for delprojekternes forankring.

Målgruppedefineret problemforståelse

For at skabe relevant viden og kompetencer har det vist sig afgørende at inddrage og lytte til de praktiske behov og drømme fra forbund og foreninger.

Lokal erfaringsudveksling

Det har vist sig særligt virksomt, når de deltagende parter går i dialog og tilpasser aktiviteterne til deres lokale praksis for at styrke foreningernes viden og kompetencer.

26 ¹⁸ Børn: bilag 1, Unge: bilag 2, ¹⁹ Forældre: bilag 3.1.

²⁰ Trænere: bilag 5.2, Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.2.

Videns- og kompetenceniveau i foreningslivet før FIBU

På de følgende to sider præsenteres kvantitative såvel som kvalitative fund, som vedrører foreningernes videns- og kompetenceniveau forud for deltagelsen i FIBU.

Børn og unge er glade for deres trænere

Resultaterne fra første evalueringsnedslag viser, at børn og unge generelt er **glade for deres trænere** i foreningerne. 97 pct. af børnene i alderen 9-12 år svarer, at de enten er lidt eller meget glade for deres trænere, mens 93 pct. af de unge i alderen 13-18 år svarer det samme. Modsat svarer kun 1 pct. af de 9-12-årige og 4 pct. af de 13-18-årige, at de ikke er glade for deres trænere, hvilket vidner om, at relationen mellem børn, unge og deres trænere overordnet set er stærk og positiv. Derudover mener de adspurgte børn og unge samlet set, at **deres trænere er dygtige til at lære dem nye ting**. Dog svarer 5 pct. af de 13-18-årige, at de ikke synes, deres trænere er dygtige til dette, mod kun 2 pct. blandt de 9-12-årige.²¹

Lidt over halvdelen af de adspurgte børn (54 pct.) og unge (55 pct.) oplever, at deres trænere i høj grad er god til at lytte, når de har noget vigtigt at sige. Hertil kommer, at 34 pct. af børnene og 33 pct. af de unge oplever, at træneren er god til at lytte – dog i mindre grad. Det indikerer samlet set på, at flertallet af **børn og unge føler sig lyttet til**. Samtidig viser målingen, at 3 pct. af børnene og 7 pct. af de unge oplever, at deres træner slet ikke er god til at lytte. Det er relativt få, men samtidig en indikation af, at børn og unges oplevelse af ikke at blive lyttet til stiger med alderen.²²

Trænerne er motiverende, men kan styrke deres evner til at arbejde med trivsel

Når det gælder trænerens evne til at skabe kvalitetsøvelser, der sikrer deltagelse uanset niveau, optræder der enighed på tværs af de adspurgte målgrupper. 83 pct. af trænerne og 82 pct. af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer mener, at **trænerne laver kvalitetsøvelser og programmer**, der motiverer til læring og udvikling.²³

Hver femte træner og foreningsleder er i tvivl om, hvorvidt trænerne har de nødvendige kompetencer og den rette viden til at arbejde med børn og unges trivsel. Trænere, foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer peger på, at der er **behov for udvikling inden for trivselsarbejdet**. Her angiver 23 pct. af trænerne, at de enten er uenige eller neutrale i, at de **ikke har de nødvendige kompetencer og viden** til at sikre, at alle børn trives. For foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer er det 22 pct., der svarer det samme, hvortil 12 pct. af foreningsledelsen og bestyrelsen udtrykker, at de ikke mener, at trænerne ved, hvordan de skal håndtere situationer, hvor en udøver føler sig udenfor eller er ked af det. Blandt trænerne selv er det 5 pct.²⁴

Er meget glad
for sin træner

72 % 81 % 100 %

Synes deres træner er
meget god til at lære
dem nye ting

64 % 71 % 100 %

Børn
9-12 år

Unge
13-18 år

Trænerne praktiserer kvalitetsovelser, men oplevelsen af trænerens evne til at skabe sammenhold og aktiv inddragelse af børn og unge varierer

Majoriteten af de adspurgte forældre (81 pct.) giver udtryk for, at trænerne er i stand til at planlægge træningsprogrammer og øvelser af høj kvalitet, der motiverer til læring og udvikling og giver **deltagelsesmuligheder for alle børn uanset niveau**. Dog er forældrene ikke i samme grad enige i, at trænerne skaber et stærkt sammenhold både før, under og efter træning – 14 pct. af forældrene angiver at være uenige, mens 66 pct. angiver at være enige i udsagnet.²⁵

Blandt forældrene er der desuden en fremtrædende tvivl forbundet med trænerens evne til at lytte aktivt til **børnenes ønsker ved planlægning af træning og øvelser**. 10 pct. erklærer sig meget uenige eller uenige, og 21 pct. angiver ikke at vide det. Samme tvivl kommer til udtryk blandt foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer, hvor hver femte svarer, at de hverken er enige eller uenige. Dertil udtrykker 15 pct., at de ikke ved det. Samme tvivlsomhed er ikke at spore blandt trænerne selv, hvor 83 pct. angiver at være meget enige eller enige.²⁶

83 % af trænerne mener, at de aktivt lytter til børnene og de unges ønsker, når træning og øvelser skal planlægges.

Et udfordret samarbejde på tværs af trænerne

De adspurgte trænere oplever, at de **er gode til at skabe stærkt sammenhold** (84 pct.) og **lytte til børns og unges ønsker** (83 pct.). Når det kommer til samarbejde om udvikling af idrætstilbud trænerne imellem, er 24 pct. enten uenige eller neutrale. Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer deler denne opfattelse, hvor 31 pct. er uenige eller neutrale i, at der er et godt samarbejde mellem trænerne.²⁷ Potentialet for at **forbedre samarbejdet på tværs af trænerne** bliver også fremhævet af de adspurgte foreningsrepræsentanter og de børne- og ungeansvarlige, hvor de under opstarten af FIBU udpeger et behov for mere systematisk og kvalificeret vidensdeling blandt trænerne.

24 % af trænerne og 31 % af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer er i mindre grad enige i, at trænerne samarbejder med andre trænere om at udvikle idrætsaktiviteter for børnene og de unge.

Trivselsarbejde kalder på mere end blot de idrætsfaglige kompetencer

Selvom der er en udtalt begejstring på tværs af børnene og de unges besvarelser af breddesurveyen, så er det relevant at fremhæve, at 14 pct. af børnene i alderen 9-12 år og 16 pct. af de unge i alderen 13-18 år svarer nej til, at deres træner er god til at snakke med dem om, hvordan de har det.²⁸ Et svar som indikerer et potentiale for at styrke de voksnes kompetencer inden for det trivselsfremmende arbejde. Blandt foreningsrepræsentanterne er der også en bred enighed om, at **de som forening både har mulighed og ansvar for at styrke trivslen** blandt deres medlemmer. FIBU's projektledelse deler denne opfattelse og fremhæver **fritidsarenaen som en vigtig løsning på den stigende mistrivsel blandt børn og unge**. Det understreges af foreningsrepræsentanterne, børne- og ungeansvarlige samt projektledelsen, at trænerens rolle i børn og unges liv kræver mere end idrætsfaglige kompetencer. Det er afgørende, at trænerne kan **skabe betingelser for tilhørsforhold, deltagelse, selvstændighed og inddragelse**. Spydspidsforeningerne i FIBU viser en klar motivation for at styrke disse kompetencer blandt de voksne, og i forbindelse med opstarten på esport (delprojekt fem) har et advisory board bestående af piger i esport også peget på behovet for mere viden og styrkede kompetencer blandt trænere såvel som spillerne selv.

Der efterspørges koncepter og autonomi

Første evalueringsnedslag viser, at repræsentanter fra spydspidsforeningerne **ønsker et højere videns- og kompetenceniveau** inden for trivselsfremmende arbejde. FIBU's projektledelse påpeger, at forbund og foreninger i hele landet efterlyser koncepter og retningslinjer til støtte. DIF oplever, at forbundene **ønsker et nationalt fokus på en række dagsordener, herunder trivsel**, med mulighed for lokal tilpasning. FIBU's projektledelse har bemærket denne efterspørgsel ved opstart af både trænerløftet, trivselssporet og ungesporet.

Hvordan får vi de unge med?

Repræsentanter fra spydspidsforeningerne peger på **udfordringen med at fastholde og tiltrække unge**, ud over behovet for viden og kompetencer til at styrke børn og unges trivsel i foreningsidrætten. Mange foreninger deltager i FIBU for at **styrke deres viden og kompetencer inden for ungeinvolvering og ungeengagement**. FIBU-projektledelsen bemærker en tydelig motivation blandt forbund og foreninger for at indgå i innovative forandringsprocesser.

16% af de adspurgte børn og 14 % af de adspurgte unge synes ikke, deres træner er god til at snakke med dem om, hvordan de har det

Foreløbige erfaringer fra implementeringen af FIBU's indsatser målrettet viden og kompetencer

Følgende afsnit belyser, hvordan FIBU's fokus på styrket videns- og kompetenceniveau bidrager til programmets vision om, at alle børn og unge har mulighed for at være en del af sunde og aktive fællesskaber. Blikket vil således være rettet mod de **foreløbige tegn på forandringer** samt betydningsfulde **drivkræfter** og **barrierer** i spydspidsforeningernes igangværende udviklings- og implementeringsarbejde.

Tegn på forandring

De forskellige delprojekter inden for videns- og kompetencesporet befinder sig på forskellige stadier, hvor flere under første evalueringsnedslag befinder sig i designfasen. Alligevel oplever repræsentanter fra spydspidsforeningerne, de børne- og ungeansvarlige og FIBU-projektledelsen allerede nu et større og mere **målrettet fokus på trivselsfremmende arbejde** i foreningerne.

Ansættelse af en børne- og ungeansvarlig (delprojekt 1) og implementering af trænerløftet (delprojekt 2) bliver af flere foreningsrepræsentanter og FIBU-projektledelsen beskrevet som vigtige skridt til at styrke videns- og kompetenceniveauet blandt trænere, frivillige samt ledelse og bestyrelse. Dertil fremhæver projektledelsen på e-sport-sporet (delprojekt 5), at de nuværende erfaringer viser, at den **lokale tilstedeværelse og sparring fra instruktørerne på bevægelsesforløbet har positiv betydning** for e-sport-trænernes videns- og kompetenceniveau.

1 Vigtigheden af den lokale forankring

Trænerløftet bliver af både FIBU-projektledelsen, de børne- og ungeansvarlige samt foreningsrepræsentanterne beskrevet som et konkret og effektivt **værktøj til at styrke dialogen mellem trænere**. FIBU's projektledelse fortæller, at de har modtaget tilbagemeldinger om, at trænerløftet er særligt værdifuldt, når trænere efterfølgende får **mulighed for at diskutere de dilemmaer, som modulet præsenterer**. FIBU's projektledelse understreger, at 30 minutters e-læring alene ikke forventes at skabe adfærdsændringer, men at de har forhåbninger om, at det kan starte en dialog om ønsket adfærd og fælles værdier gennem de præsenterede dilemmaer. Trænerløftet fremhæves i den forbindelse som et eksempel på et DIF-koncept, som foreningerne kan støtte sig til, samtidig med at de har frihed til at tilpasse det lokalt for at skabe værdi i deres konkrete forening.

Flere foreningsrepræsentanter bekræfter dette potentiale. Når **trænerløftet implementeres lokalt**, og den børne- og ungeansvarlige spiller en central rolle som facilitator, styrker det foreningernes bevidsthed om deres værdier. Dette har i en forening fx ført til en dialog om uønsket adfærd blandt både forældre og trænere. I en anden forening fortæller forpersonen om, hvordan den **styrkede sparring og rådgivning** mellem den børne- og ungeansvarlige og foreningens frivillige har motiveret de frivillige og hjulpet med at fastholde dem. Hun peger på, at det har afledt den positive effekt, at de **frivillige i højere grad er begyndt at påtage sig nye opgaver**. FIBU's projektledelse understreger desuden vigtigheden af lokal implementering, som blev tydelig ved udrulningen af bevægelsesforløbet på e-sport-sporet. Her har instruktørerne erfaret, at **de fleste trænere har taget positivt imod instruktørernes input** og vejledning, og at trænere i forbindelse med at have deltaget i bevægelsesforløbet har afprøvet nye greb til at **balancere og skabe større forbindelse** mellem skærm- og bevægelsesaktiviteter.

2 Potentialet for et styrket pædagogisk arbejde

De børne- og ungeansvarlige på tværs af idrætsgrene og foreningstyper pointerer, at arbejdet med at skabe sunde og aktive fællesskaber med attraktive deltagelsesmuligheder for børn og unge stiller **store krav til de involverede voksne**. Disse krav handler ikke kun om idrætsfaglige kompetencer, men også om pædagogiske evner.

De børne- og ungeansvarlige fremhæver, at **behovet for et styrket videns- og kompetenceniveau er særligt fremtrædende inden for mindre idrætter** som fx bowling og skydning. De børne- og ungeansvarlige peger i den forbindelse på, at det eksisterende kursusudbud for trænere og frivillige inden for disse idrætter primært fokuserer på idrætsfaglige kompetencer. Derfor ser de i rollen som børne- og ungeansvarlig et stort potentiale i, at FIBU på sigt kan styrke de pædagogiske kompetencer i disse sammenhænge.

Det, de har brug for, er de pædagogiske værktøjer. Hvordan lærer børn, nogle skal føle, mærke osv. Det har de 19-årige brug for at vide.

Foreningsrepræsentant

3 Piger i e-sport kalder på et styrket videns- og kompetenceniveau

Under første evalueringsnedslag er det stadig uvist, hvordan et styrket videns- og kompetenceniveau inden for pigers digitale trivsel kan skabe tryggere deltagelsesmuligheder og øge antallet af piger i e-sport. Ikke desto mindre har opstarten ifølge FIBU-projektledelsen **bekræftet behovet for dette indsatsområde**. På baggrund af udviklingsarbejdet i det nyoprettede advisory board 'Piger i e-sport' er der blevet **identificeret en række relevante aktiviteter**, som på forskellig vis har fokus på at styrke videns- og kompetenceniveauet både blandt trænere, forældre og pigerne selv.

Vores børne- og ungeansvarlige har lavet samtaler med vores trænere. Vi har lavet vores egen træneruddannelse, og det har hun været med til at hjælpe med.

Foreningsrepræsentant

Drivkræfter i udviklingen af videns- og kompetenceniveauet i idrætsforeningerne

Med afsæt i de foreløbige erfaringer knyttet til FIBU's fokus på at løfte de idrætsfaglige og pædagogiske kompetencer hos landets frivillige og børne- og ungetrænere, vil følgende afsnit belyse, hvilke drivkræfter der vurderes særligt betydningsfulde i forbindelse med det fortsatte udviklingsarbejde.

1 Den lokale opfølgning og tilstedeværelse

Lokal opfølgning og tilstedeværelse er en væsentlig drivkraft i implementeringen af både trænerløftet og bevægelsesforløbet. Der peges i den sammenhæng på vigtigheden af, der i **implementeringen af nye koncepter og aktiviteter** er allokeret ressourcer til, at der er en eller flere personer, som har tiden og kompetencerne til at sikre fremdrift og fokus, og at denne part skal kunne indtræde i en vigtig facilitatorrolle.

FIBU's projektledelse påpeger, at selvom bevægelsestemaet ikke er nyt inden for e-sport, kræver det tid og **grundigt motivationsarbejde for at lykkes med at skubbe til kulturelle forandringer** i foreningerne. Der har været mindre modstand blandt trænerne end forventet ved afprøvningen, men projektledelsen bemærker, at det kan **opleves som en løftet pegefinger** at introducere bevægelse i et gaming-miljø, hvor trænerne ikke selv er vokset op med bevægelse som en naturlig del af deres gaming. **Instruktørernes tydelige tilstedeværelse** i foreningerne har vist sig afgørende for at guide og motivere både børn, unge og voksne til at agere på nye måder.

2 Målgruppen i centrum

Med DIF's ønske om at **styrke videns- og kompetenceniveauet** i idrætsforeningerne har det været værdifuldt at **sætte målgruppen i centrum** for udviklingsarbejdet ved opstarten af unge-, trivsels- og e-sport-sporet. FIBU's projektledelse fremhæver oprettelsen af et **advisory board, under projektet 'Piger i esport'**, som et værdifuldt tiltag, der har bidraget til at kvalificere den generelle indsats.

Vigtigheden af, at koncepter som trænerløftet **udvikles i tæt samspil med forbundene**, som er bekendt med foreningernes behov og ønsker, understreges også. På trivselssporet har opstarten af FIBU været præget af en **grundig videnskortlægning og inddragelsesproces** med forskere, eksperter, foreninger og forbund. FIBU's projektledelse udtrykker begejstring over den store involvering fra alle parter og understreger, at denne **proces er afgørende for meningsskabelsen og engagementet** i fremtidig implementering og forankring.

På tværs af delprojekter bemærker FIBU's projektledelse, at forandringen drives af DIF's evne til at **adressere de behov, som foreningerne og forbundene selv har udtrykt**. Genkendeligheden af løsninger er vigtig for relevansen i foreningerne.

Barrierer i udviklingen af videns- og kompetenceniveauet i idrætsforeningerne

Med afsæt i de foreløbige erfaringer knyttet til FIBU's fokus på et styrket videns- og kompetenceniveau, vil følgende afsnit belyse, hvilke barrierer der vurderes særligt betydningsfulde i forbindelse med det fortsatte udviklingsarbejde.

1 Komplexitet og enkelthed på samme tid

Selvom FIBU's projektledelse er enige i, at et **samskabende og målgruppeorienteret fokus** er værdifuldt for at styrke videns- og kompetenceniveauet i idrætsforeningerne, øger en **grundig inddragelsesproces** kompleksiteten i det videre udviklingsarbejde. Der er en opmærksomhed på, at trivelsssporets omfattende datagrundlag skal omdannes **til simple, anvendelsesorienterede og letforståelige budskaber**, som kan bruges ude i foreningerne. Der er yderligere opmærksomhed på **løbende kommunikation**, som kan styrke transparensen i FIBU.

Udfordringen med at håndtere kompleksitet og enkelthed samtidigt er også en vigtig erfaring ved opstart af ungesporet. Der er stor **interesse og vilje** i foreningerne og blandt forbundene til at styrke videns- og kompetenceniveauet inden for ungeinddragelse.

2 Forandringer uden for egen rækkevidde

DIF's fokus på **piger i e-sport** adresserer en international problematik inden for gaming, hvor mange piger oplever mobning, eksklusion og chikane. Ved udviklingen af nye tiltag for at forbedre **pigernes digitale trivsel og deltagelse** adresserer DIF således en udfordring med begrænsede **påvirkningsmuligheder** på grund af sportens internationale rækkevidde. Som svar på denne barriere fremhæver FIBU's projektledelse behovet for at **styrke videns- og kompetenceniveauet** hos både voksne og pigerne, så de er bedre rustet til at deltage i e-sport nationalt og internationalt.

Virkningsfulde mekanismer i udviklingen af videns- og kompetenceniveauet i idrætsforeningerne

FIBU ønsker at styrke videns- og kompetenceniveauet i idrætsforeningerne. Ved opstarten har det vist sig særligt vigtigt at bygge indsatsen op omkring følgende effektive tiltag:

Det autonome koncept

Selvom både forbund og foreninger efterspørger koncepter og retningslinjer fra DIF, som de kan læne sig op ad i udviklingen af fremtidens idræt for børn og unge, viser det sig betydningsfuldt, at designet bygger på en solid grad af autonomi. Autonomi sikrer ejerskab, som er væsentligt for delprojekternes forankringsmuligheder.

En målgruppedefineret problemforståelse

For at lykkes med at skabe relevante videns- og kompetencemuligheder til forbund og foreninger, er det nødvendigt at lytte til, hvilke behov og drømme der efterspørges ude i praksis.

Den lokale erfaringsudveksling og oversættelse

I implementeringen af aktiviteter målrettet et styrket videns- og kompetenceniveau er det afgørende, at der skabes rum til dialog blandt de deltagende parter, hvor oversættelse til lokal praksis er i centrum.

Tema 3: Fællesskaber og børne- og ungemiljøer

Hovedpointer

Fællesskaber og børne- og ungemiljøer i foreningerne før deltagelse i FIBU

Når børn, unge, trænere, frivillige, foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer i den breddekortlæggende survey bliver spurgt til foreningernes arbejde med fællesskaber og børne- og ungemiljøer, fremgår det, at:

- 77 pct. af de adspurgte børn i alderen 9-12 år og 70 pct. af de unge i alderen 13-18 år udtrykker, at de **går meget glade hjem fra deres idræt**, og 97 pct. af børnene og 95 pct. af de unge **oplever at blive meget eller lidt bedre til de aktiviteter, de deltager i**. Dog svarer 28 pct. af børnene og 23 pct. af de unge, at de og deres holdkammerater **ikke taler om, at alle skal have det godt**.²⁹
- Majoriteten af både forældre (85 pct.), frivillige (90 pct.), trænere (92 pct.) og foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer (91 pct.) udtrykker, at de er enige eller meget enige i, at **trænere og foreningen som helhed bidrager til børn og unges fysiske trivsel**. Til spørgsmålet om trænernes og foreningernes bidrag til børn og unges **sociale trivsel** erklærer forældrene og de frivillige sig mindre enige.³⁰
- Over halvdelen af både børn og unge svarer, at de er **bange for at lave fejl** til stævner eller kampe. Blandt de voksne svarer 71 pct. af forældre, 76 pct. af de frivillige, 85 pct. af trænere og 80 pct. af foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer, at de er meget enige eller enige i, at foreningens arbejde bidrager til en kultur, hvor børn og unge **ikke er bange for at fejle**.³¹

Blandt de adspurgte foreningsrepræsentanter, de børne- og ungeansvarlige samt FIBU's projektledelse beskrives udgangspunktet for forandring ved programmets opstart som kendetegnet ved:

- Der er i forvejen en stor opmærksomhed på **stærkelse af børn og unges trivsel** i foreningerne.
- Foreningerne oplever **udfordringer med frafald, dalende engagement blandt unge**, manglende engagement fra forældre i ungdomsårene, manglende samarbejde på tværs af aldersgrupper og idrætsgrene samt **faldende social aktivitet** uden for træning og kampe.
- Foreningerne ønsker at tilbyde de unge **attraktive miljøer**, hvor **demokratisk dannelse** kan blomstre.

Foreløbige tegn på forandringer undervejs i implementeringen af FIBU

I forbindelse med opstarten samt den igangværende implementering af indsatser målrettet styrkede fællesskaber og børne- og ungemiljøer, viser første evalueringsnedslag følgende foreløbige tegn på forandring:

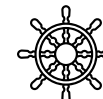
- **Nye deltagelsesmuligheder** og **fokus på fællesskab** samt **frivillighed** styrker foreningernes engagement.
- **Øget fokus på familien** er vigtigt for at styrke børne- og ungemiljøer.
- De børne- og ungeansvarlige **lytter til behov** og **skubber på for handling**.

Med FIBU's mål om at styrke fællesskaber og børne- og ungemiljøer i idrætsforeningerne har opstarten af projektet vist, at det er vigtigt at have blik for og arbejde med følgende **virksomme greb**:

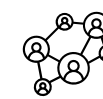
Samhørighed

Det er særlig virksomt, når foreningerne skaber rammer, hvor børn og unge kan mødes på tværs af alder, og hvor der er plads til hele familien og deres samspil. Dette styrker fællesskabet og børne- og ungemiljøerne.

Ungestyring

Det er vigtigt, at foreningerne lytter til de unges drømme og behov og tør give slip på kontrollen. Ved at styrke de unges handlekompetence og positionere dem som aktive medskabere, øges deres engagement.

Deltagelsesdiversitet

Det er virksomt for foreningerne at skabe og synliggøre forskellige deltagelsesmuligheder og alternative idrætstilbud. Dette medfører, at medlemskab kan have mange forskellige udtryk, hvilket understøtter inklusion af både børn, unge og voksne.

36 ²⁹ Børn: bilag 1, Unge: bilag 2, ³⁰ Forældre: bilag 3.2, Frivillige: bilag 4.2, Trænere: bilag 5.3, Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.3.

³¹ Børn: bilag 1, Unge: bilag 2, Forældre: bilag 3.2, Frivillige: bilag 4.2, Trænere: bilag 5.3, Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.3.

Fællesskaber og børne- og ungemiljøer i foreningslivet før FIBU

Børn og unges forskelle i fysisk og social trivsel

På tværs af resultaterne fra første evalueringsnedslag vedrørende fællesskab og ungemiljøer udtrykkes der bred enighed blandt børn, unge, forældre, frivillige, trænere, foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer om, at de eksisterende foreningsmiljøer bidrager til børn og unges trivsel.

97 pct. af de adspurgte børn i alderen 9 –12 år og 95 pct. af de adspurgte unge i alderen 13-18 år oplever at blive meget eller lidt bedre til de aktiviteter, de deltager i. Dernæst angiver 77 pct. af børnene og 70 pct. af de unge, at de går meget glade hjem fra deres idræt.³²

Forældre (85 pct.), frivillige (90 pct.), trænere (92 pct.) og foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer (91 pct.) udtrykker ligeledes, at de er enige eller meget enige i, at **trænere og foreningen som helhed bidrager til børn og unges fysiske trivsel**. Blandt disse er der desuden stor enighed om, at foreningerne tilbyder et frirum, hvor børn og unge kan udfolde sig, og foreningens arbejde bidrager til en kultur, hvor børn og unge ikke er bange for at fejle.³³ Helt samme billede gør sig dog ikke gældende blandt børnene og de unge, hvor over halvdelen af børnene i alderen 9-12 år (55 pct.) og de unge i alderen 13-18 år (54 pct.) svarer, at de er lidt eller meget bange for at lave fejl til stævner og kampe.³⁴ Set fra børnenes og de unges perspektiv er der behov for at styrke en kultur, hvor det er trygt at prøve sig selv af uden bekymring for at fejle.

Når det kommer til de voksnes vurdering af foreningernes bidrag til børn og unges sociale trivsel, tegner der sig et andet billede – særligt blandt forældre og frivillige. Eksempelvis erklærer 70 pct. af forældrene sig meget enige i, at foreningen bidrager til børn og unges fysiske trivsel, mens det kun gælder 59 pct. i forhold til social trivsel.³⁵ Det tyder på en mindre oplevelse af, at foreningen i lige så høj grad understøtter det sociale fællesskab som det fysiske. Blandt trænere, foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer er forskellen mellem vurderingen af fysisk og social trivsel dog mindre udtalt.

Når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt foreningernes arbejde fremmer børn og unges opbakning til hinanden, svarer en mindre andel af trænere (12 pct.) samt foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer (14 pct.), at de enten er uenige eller hverken enige eller uenige i dette. Også blandt forældre (19 pct.) og frivillige (13 pct.) er der en vis tilbageholdenhed. Her er der en mindre, men ikke ubetydelig, andel der ikke fuldt ud bakker op om udsagnet i forhold til, at foreningerne er gode til at fremme børnenes indbyrdes støtte og opbakning.³⁶

Set fra et børne- og ungeperspektiv bekræftes potentialet for at styrke den sociale trivsel. Blandt børn og unge svarer hhv. 28 pct. og 23 pct., at **de og deres holdkammerater ikke taler om, at alle skal have det godt**.³⁷ Det peger på, at samtaler om trivsel og fællesskab med fordel kan styrkes i foreningernes fællesskaber og børne- og ungemiljøer.

77 % af de adspurgte børn.....

...er meget glade, når de har været afsted til idræt

Over halvdelen de adspurgte børn og unge...

...er bange for at lave fejl til stævner eller kampe

Ca. 1 ud af 4 af de adspurgte børn og unge

... taler ikke med deres holdkammerater om, at alle skal have det godt

37 ³²⁺³⁴⁺³⁷ Børn: bilag 1, Unge: bilag 2, ³⁸ Forældre: bilag 3.2.

³³⁺³⁶ Forældre: bilag 3.2, Frivillige: bilag 4.2, Trænere: bilag 5.3, Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer: bilag 6.3.

Nye krav til idrætsforeninger for at styrke trivsel, unges engagement og frivilligheden

Erfaringer fra de adspurgte foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige viser, at der allerede før deltagelsen i FIBU var **stort fokus på at styrke børn og unges trivsel**. Delrapportens resultater underbygger også, at idrætsmiljøerne allerede har fokus på trivsel, men viser samtidigt, at der er potentiale for at styrke rammerne og kulturen, så børn og unge i højere grad understøttes i at tale med hinanden om, hvordan de har det, at bakke hinanden op og at opleve at fejl i idrætsmiljøerne italesættes og anvendes som læringsmuligheder.

Af barrierer for dette arbejde peger de adspurgte foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige på frafald og dalende engagement blandt unge, manglende engagement fra forældre i ungdomsårene, manglende samarbejde på tværs af aldersgrupper og idrætsgrene samt faldende social aktivitet uden for træning og kampe. Foreningerne udtrykker forskellige ønsker og behov i forbindelse med deres deltagelse i FIBU, men fælles har de blandt andet udfordringen at tilbyde **attraktive ungemiljøer, som får de unge til at blive eller vende tilbage**.

Fra både de adspurgte foreningsrepræsentanter, de børne- og ungeansvarlige samt FIBU's projektledelse fremhæves foreningskonteksten som værdifuld for børn og unges **demokratiske dannelse**. Ved opstarten på FIBU udtrykker alle foreninger at være udfordret på at realisere dette potentiale, da de har vanskeligt ved at tilbyde attraktive miljøer inden for de aktuelle strukturelle foreningsbetingelser. Ifølge projektledelsen på ungesporet har vidensgenerering bekræftet DIF's antagelse om, at de unges demokratiske selvtillid er udfordret. I den forbindelse fremhæver projektledelsen, at de unge efterspørger medbestemmelse, indflydelse og at prøve nye idrætter af i fællesskab med ens eksisterende venner. Derudover blev der i en efterskolekontekst peget på behovet for forpligtende fleksibilitet.

Behovet for forpligtende fleksibilitet adresserer en iboende dobbelthed i foreningernes måde at bedrive frivillighed på, som ikke kun vedrører de unge. For flere af de adspurgte foreningsrepræsentanter har deltagelsen i FIBU ligeledes været motiveret af et ønske om at styrke deltagelse fra den hele familie, hvor forpligtelsen fra forældrene til både børn og unge vurderes væsentlig af de adspurgte foreningsrepræsentanter.

Foreløbige erfaringer fra implementeringen af FIBU's indsatser målrettet fællesskaber og børne- og ungemiljøer

Følgende afsnit belyser, hvordan FIBU's fokus på fællesskaber og børne- og ungemiljøer bidrager til programmets vision om, at alle børn og unge har mulighed for at være en del af sunde og aktive fællesskaber. Blikket vil således være rettet mod de **foreløbige tegn på forandringer** samt betydningsfulde **drivkræfter** og **barrierer** i spydspidsforeningernes igangværende udviklings- og implementeringsarbejde.

Tegn på forandring

I lyset af den tidlige placering af første evalueringsnedslag i projektperioden forventes det, at indsatsselementerne i FIBU endnu ikke kan vurderes i børne- og ungemiljøerne. På tværs af interviews med foreningsrepræsentanter og FIBU's projektledelse samt cases fra udviklingsforløb mellem spydspidsforeningerne og de børne- og ungeansvarlige optræder der dog allerede **eksempler på nye organiseringsformer, tiltag og aktiviteter**, der har en positiv betydning for fællesskaberne og børne- og ungemiljøerne.

Et initiativ er idræt på tværs at de små årgange: at man går til bevægelse. Man går ikke til håndbold eller fodbold. Det er et helt stort projekt. Du lærer en hel masse om bevægelse, motorik og at være sammen med andre. Så lærer du en hel masse og går ikke til fodbold, før du er seks.

Foreningsrepræsentant

Der sker meget mere i foreningen. Vi ser flere børn i hallen. Der er meget mere gang i den. Vi har aktiviteter i ferierne, og det har der ikke rigtigt været tidligere. Der er juletræshygge en helt almindelig tirsdag. Det er meget det sociale, og vi kan se, at børnene er der.

Foreningsrepræsentant

1 Fokus på fællesskab og nye deltagelsesmuligheder styrker engagement

Børne- og ungeansvarlige oplever, at foreningerne i forvejen har et **stort fokus på at skabe sunde og aktive fællesskaber**. Dog har de erfaret, at de i deres nye rolle kan styrke foreningernes handlekompetence. Flere foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige fortæller her om eksempler på nye arrangementer, der styrker sammenhængskraften i foreningen og øger aktivitetsniveauet uden for de enkelte træningsaktiviteter. Disse arrangementer fremhæves som betydningsfulde initiativer til at **styrke det sociale fundament på tværs af aldersgrupper**, hvor den enkelte idrætsgren træder i baggrunden til fordel for det sociale. Eksempler herpå ses i en forening, hvor de yngste går til bevægelse i stedet for håndbold eller fodbold. I en anden forening forsøger de at skabe et fælles miljø på tværs af vandpolo, dykning og udspring. Det er forhåbningen, at det skal give børn og unge nye og relevante deltagelsesmuligheder. I foreningen understreges desuden et ønske om, at aktiviteterne på tværs kan være med til rekruttere nogle af de børn, som ellers ikke ville være i foreningslivet, og at nye deltagelsesmuligheder kan motivere unge fra 6.-8. årgang, som de i dag har svært ved at nå.

Blandt de adspurgte foreningsrepræsentanter og børne- og ungeansvarlige fremhæves også fokuset på **sammenhængskraften på tværs af alder og idrætsdisciplin** og på at **skabe og synliggøre forskellige deltagelsesmuligheder**. Foreningsrepræsentanterne og de børne- og ungeansvarlige udtrykker i den forbindelse et ønske om at vise både børn, unge og voksne i idrætsforeningerne, at man godt kan bidrage med andet og mere end at være idrætsudøver. En forening har fx sat fokus på fællesskabet og betonet vigtigheden af fællesspisning som 'den tredje halvleg' for de voksne. Ambitionen bag tiltaget har været, at børn og unge og deres familier i højere grad oplever, at der foregår sociale aktiviteter uden for træningen, dels som et greb til at styrke motivation for øget deltagelse, dels for at tiltrække flere familier til deres forening.

2 Øget fokus på familien på vejen mod styrkede børne- og ungemiljøer

Der er for flere af foreningerne blevet sat fokus på at tiltrække den hele familie og ikke kun det enkelte barn/ung. Det er fx kommet til udtryk ved afholdelse af fællesspisninger, oprettelse af 'Ministerrådet' og udviklingen af et frivillighedskort for at synliggøre deltagelsesmuligheder for forældrene. De adspurgte foreningsrepræsentanter udtrykker en forhåbning om, **at styrkede bånd til og mellem familierne vil øge forældreengagementet**, hvilket vil have en positiv betydning for fællesskaberne samt børne- og ungdomsmiljøerne.

Vi går også op i den tredje halvleg for de voksne. Det er at spise en pizza sammen, men det er også, at børn og de unge ser, at der forgår noget socialt. For så vil de gerne være med – og det skaber trivsel.

Foreningsrepræsentant

Det er familierne, der skal være drivende kræfter for alle vores hold, for vi kan ikke trække trænere ind fra højre og venstre. Det kan være svært at få engageret forældrene, for de skal ikke bare aflevere deres børn. De fleste synes, det er rart, og det også bidrager til deres eget liv.

Foreningsrepræsentant

3 De børne- og ungeansvarlige lytter til behov og skubber til handling

Ud over et tydeligt fokus på den hele familie ses flere eksempler på, at foreningerne på tværs af spydspidsforeningerne er gået ind i FIBU med en stor **optagethed af at lykkes bedre med at skabe attraktive ungemiljøer**. I de foreninger, hvor dette arbejde er igangsat, spiller de børne- og ungeansvarlige en central rolle. De børne- og ungeansvarlige fungerer her som tovholdere og sikrer udviklingsarbejdet ved at tilskynde til handling og styrke de unges vedholdenhed. Eksempler på aktiviteter inkluderer etablering af ungeråd og -udvalg, sociale arrangementer som pizzaaftener, vedtagelse af unges stemmeret på generalforsamlinger samt udvikling af en juniorlederuddannelse.

Derudover fortæller en børne- og ungeansvarlig om, hvordan de som forening har haft succes med at rekruttere unge til klubben ved at inddrage dem aktivt i opstarten af et nyt hold. Ifølge den børne- og ungeansvarlige har de tiltrukket og fastholdt en venindegruppe ved **at lytte til pigernes ønsker og behov og tage deres input alvorligt**. Den børne- og ungeansvarlige udtrykker endvidere en forhåbning om, at pigerne på sigt kan fungere som ambassadører og tiltrække flere unge til sporten. Et andet eksempel fra en forening viser, at et tæt samarbejde mellem den børne- og ungeansvarlige og trænerne har haft en mærkbart effekt på børnemiljøerne. Foreningens forperson fortæller, at de nye input fra den børne- og ungeansvarlige har påvirket de voksnes bevidsthed, hvilket har skabt et øget fokus på miljøet og træningernes sociale elementer. Dette har ifølge forpersonen medført, at **børnene udviser større tillid til trænerne**, også når de har det svært.

Drivkræfter i udviklingen af fællesskaber og børne- og ungemiljøer i idrætsforeninger

Med afsæt i de foreløbige erfaringer knyttet til FIBU's fokus på at styrke idrætsforeningernes evne til at rumme, inkludere og inddrage børn og unge, vil følgende afsnit belyse, hvilke drivkræfter der vurderes særligt betydningsfulde i forbindelse med det fortsatte udviklingsarbejde.

1 En fælles indsats og tydelig kommunikation

De adspurgte foreningsrepræsentanter, de børne- og ungeansvarlige og projektledelsen udtrykker, at **opstarts- og etableringsfasen har krævet tid og tålmodighed**. Alle parter udtrykker, at **stærke relationer er nødvendige for at præge foreningsudviklingen** og forbedre børne- og ungemiljøerne. Opstarten på FIBU har for mange spydspidsforeninger derfor været præget af et **fokus på at etablere og forankre rollen som børne- og ungeansvarlig**. Relationerne er ikke opstået af sig selv, men har krævet en fælles indsats og reel nysgerrighed over for hinandens perspektiver.

Ud fra spydspidsforeningernes gennemgående fokus på styrkede ungemiljøer fremhæver en af de adspurgte foreningsrepræsentanter, hvordan de i opstarts- og etableringsfasen har erfaret, at **det tager tid såvel som støtte fra bestyrelsen at opbygge nødvendige relationer**, før de børne- og ungeansvarlige kan skabe forandring i ungemiljøerne. I forbindelse med opstarten på et ungeråd oplevede de som forening, at **de unge havde brug for at få forklaret, hvad det indebar at have en børne- og ungeansvarlig tilknyttet**, og hvad vedkommendes rolle var. De adspurgte foreningsrepræsentanter peger i den forbindelse på behovet for tydelig kommunikation og fælles forventningsafstemning.

2 Et reelt ansvar og et stærkt socialt fællesskab

I en af de foreninger, hvor der ses tegn på øget ungeengagement, peger den børne- og ungeansvarlige på behovet for at **give de unge et reelt ansvar og et stærkt socialt fællesskab**. Som eksempel peges på udviklingen og opstarten af en uddannelse målrettet de unge og med fokus på ledelse, hvorigennem de får redskaber og kompetencer, som de kan anvende i forskellige livsarenaer, og som derfor **rækker ud over de enkelte idrætsgrene**. Den børne- og ungeansvarlige italesætter, at det kun kan opnås, hvis foreningerne tør gå med de unge, hvilket kræver, at **foreningen tør slippe kontrollen** og have modet til at tænke ud af boksen. Samme erfaring har man gjort sig i en anden forening, hvor oprettelsen af et nyt pigehold er **sket på pigernes præmisser** og med et tydeligt fokus på vigtigheden af det stærke fællesskab.

Barrierer i udviklingen af fællesskaber og børne- og ungemiljøer i idrætsforeninger

Med afsæt i de foreløbige erfaringer knyttet til FIBU's fokus på styrkede fællesskaber og børne- og ungemiljøer, vil følgende afsnit belyse, hvilke barrierer der vurderes særligt betydningsfulde i forbindelse med det fortsatte udviklingsarbejde.

1 Synet på de unge

Blandt både de adspurgte foreningsrepræsentanter, de børne- og ungeansvarlige samt FIBU's projektledelse fremhæves det, at de unge har et **stort ønske om at engagere sig i sunde og aktive fællesskaber**. Samtidig understreger både foreningsrepræsentanter samt de børne- og ungeansvarlige, at spydspidsforeningerne er motiverede for at skabe meningsfulde deltagelsesmuligheder for de unge. Flere foreningsrepræsentanter italesætter, at de **håber, at de unge i fremtiden vil spille en mere aktiv rolle i foreningsudviklingen**, og at det kommer til at være afgørende for foreningernes fremtidige idrætsmiljøer.

At have en forening med attraktive og inddragende børne- og ungemiljøer er dog fortsat **karakteriseret ved forskellige forståelser og forventninger**, hvilket fx kommer til udtryk i det børne- og ungesyn, som skal give dem mandat og autonomi til at drive foreningsudvikling. På den ene side udtrykkes et **ønske om, at de unge deltager** på bestyrelsesmøder, hvor de deltager i dialogen og får punkter på dagsordenen. På den anden side italesættes det, hvorfor det **ikke vil være meningsfuldt for de unge at sidde med** som fast deltager ud fra en forventning om, at de generelt vil finde bestyrelsesarbejdet uinteressant.

“

Slutmålet for mig er, at de unge kommer ind i bestyrelsen med jævne mellemrum, hvor de kan få en dialog med os, og få nogle punkter på dagsordenen. Ikke at de skal sidde der fast, for de vil kede sig ihjel, men vi vil gerne høre dem.

Foreningsrepræsentant

Virkningsfulde mekanismer i udviklingen af fællesskaber og børne- og ungemiljøer i idrætsforeninger

Det ultimative mål med FIBU er at styrke fællesskaber og børne- og ungemiljøerne ude i idrætsforeningerne. I den forbindelse har opstarten vist, at det er særligt betydningsfuldt at skabe en indsats, der er bygget op om følgende virksomme greb:

Samhørighed

Det har på nuværende tidspunkt vist sig betydningsfuldt for fællesskaberne og børne- og ungemiljøerne, når foreningerne i samarbejde med de børne- og ungeansvarlige har fokus på at tilbyde en rammesætning, hvor børn og unge kan mødes på tværs af alder, og hvor der samtidig er plads til den hele familie og samspillet mellem disse.

Ungestyring

De unge vil gerne byde sig til ude i foreningerne, så opgaven for foreningerne ligger i at turde give slip på kontrollen og gå med de unge på deres ideer. Det handler om at lytte til de unges drømme og behov samt styrke deres handlekompetence, hvortil positioneringen af de unge som aktive medskabere får afgørende betydning.

Deltagelsesdiversitet

Blandt både børn, unge og voksne viser det sig betydningsfuldt, når foreningerne formår at skabe og synliggøre forskellige deltagelsesmuligheder samt alternative idrætstilbud. At være medlem i en forening kan se ud på mange forskellige måder, og det kan have omskiftelig karakter.

Kapitel 3:

Læringsperspektiver

Erfaringer fra FIBU's delprojekter

Ved første af tre evalueringsnedslag viser resultaterne, at FIBU's delprojekter befinder sig på forskellige stadier i deres udvikling, etablering, implementering og forankring. I nærværende afrundende kapitel samles der op på de enkelte delprojekters erfaringer samt forventninger til fremtidige udviklings- og implementeringsprocesser.

Spydspidsforeninger (Delprojekt 1)

I delprojekt 1 er alle 76 spydspidsforeninger og deres børne- og ungeansvarlige i gang med at gøre sig erfaringer rundt om i foreningsdanmark. Opstarten af samarbejdet har krævet tålmodighed, da det indebærer etablering af en helt ny organiseringsform og foreningsrolle. Dette stiller høje krav til både DIF, foreningerne og de børne- og ungeansvarlige. Tydelig kommunikation, grundig forventningsafstemning samt en eksisterende parathed og kapacitet til forandring er blevet fremhævet som centrale faktorer for at lykkes.

Indtil nu optræder der forskellige eksempler på, at styrket kapacitet og organisering har en positiv betydning for foreningernes handlekompetence. Nye tiltag, aktiviteter og samarbejdsformer vokser frem både internt og eksternt i foreningerne. Der er en kollektiv bevidsthed om FIBU's midlertidighed, hvilket for nogle foreninger fungerer som en drivkraft til nytænkning og en eksperimenterende tilgang. For andre kan det imidlertid udfordre evnen og modet til at forestille sig alternative fremtidsmodeller.

Trænerløftet (Delprojekt 2)

I forbindelse med den løbende implementering af trænerløftet har projektledelsen erfaret en tydelig efterspørgsel og derfor også en positiv indstilling til at styrke videns- og kompetenceniveauet i foreningerne. Selvom der endnu ikke er systematisk indsamlet viden om, hvordan e-læringsmodulet og den lokale kontekst kan tage form, og hvilken rolle den børne- og ungeansvarlige kan spille, så fremhæves de strukturelle betingelser som betydningsfulde for implementeringen af trænerløftet. I de spydspidsforeninger, hvor trænerløftet er blevet implementeret, har det ført til værdifulde samtaler blandt de voksne om ønsket og uønsket træneradfærd. Foreninger, der endnu ikke har implementeret trænerløftet, siger, at det er et spørgsmål om timing, og at de forventer at tage konceptet i brug senere i forløbet.

Trivselsmodellen (Delprojekt 3)

På tværs af de fem delprojekter har opstarten af FIBU vist stor opbakning til, at DIF sætter fokus på børn og unges trivsel i foreningsmiljøerne. Spørgsmålet om, hvad trivsel egentlig indebærer, har vist sig at være afgørende. På trivselssporet har flere parter, herunder specialforbund, foreninger, eksperter og forskere, bidraget med deres perspektiver. Dette samskabende arbejde har krævet både tid og grundighed. Som det næste følger at omsætte denne kollektive videnskortlægning og behovsafdækning til virksomme og værdifulde tiltag i foreningsmiljøerne.

Ungeinvolvering (Delprojekt 4)

Evnen og modet til at forestille sig markant anderledes fremtidsmodeller for børne- og ungdomsidræt er et tema, der fremhæves som særligt betydningsfuld for ungesporet. Opstarten har været præget af en **grundig dialog med både unge, foreninger og forbund**, hvor det er blevet bekræftet, at alle parter ønsker at styrke betingelserne for unges engagement og deltagelse i fremtidens idræt. Hvad der skal til for at lykkes med dette, er endnu ikke konkretiseret i detaljen. Dog peges der allerede nu på **eksisterende strukturelle barrierer som et vigtigt sted at tænke anderledes** og sætte ind, hvis FIBU skal lykkes med at skubbe til forandring.

E-sport (Delprojekt 5)

På e-sport-sporet har projektledelsen oplevet en positiv modtagelse ude i de foreninger, hvor **bevægelsesforløbene er blevet igangsat**. Her har man erfaret, at instruktørernes tilstedeværelse i foreningerne er afgørende. For mange e-sport-trænere, som ikke er vokset op i et miljø med fokus på fysisk aktivitet, har instruktørernes guidning, motivation og udfordring af vaner været særligt betydningsfuld. **Modstanden blandt trænerne har været mindre end forventet**, og udfordringen med implementering har primært handlet om at justere forløbene, så de giver mening for både yngre og ældre deltagere samt for både bredde og elite.

Delprojekt 5 inkluderer også et fokus på inklusion og digital trivsel, især med hensyn til piger i e-sport. DIF har iværksat en **grundig behovsanalyse** og **oprettet et advisory board** som en central del af projektet. Advisory boardet har bekræftet behovet for forandring og foreslået initiativer, der fokuserer på brobygning samt styrkelse af videns- og kompetenceniveauet. Hvad der i de nye tiltag fremstår som virksomme mekanismer, vil blive afsøgt i de kommende afprøvninger.

Blikket rettes mod fremtiden

Som beskrevet indledningsvist er det i forbindelse med nærværende delrapport 1 relevant at fremhæve, hvordan delprojekterne befinder sig på forskellige stadier af deres FIBU-rejse.

Hvor delprojekt 1, 2 og 5 (den del der vedrører bevægelse) i løbet af opstartsperioden har haft koncepter, der har været klar til afprøvning, så har delprojekt 3, 4 og 5 (den del der vedrører inklusion og digital trivsel) i forbindelse med udarbejdelsen af delrapport 1 befundet sig i en designfase, hvor der er blevet rejst mange spørgsmål, som nu begynder at danne grundlag for udvikling og afprøvning af virksomme greb.

Hvad afprøvningen af disse virksomme greb samt videreudviklingen af de igangværende delprojekter kommer til at bidrage med af erfaringer og resultater vil blive bragt i spil i de senere evalueringsnedslag.

BILAG

Bilag 1 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Børn i alderen 9-12 år

Bilag 2 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Unge i alderen 13-15 år

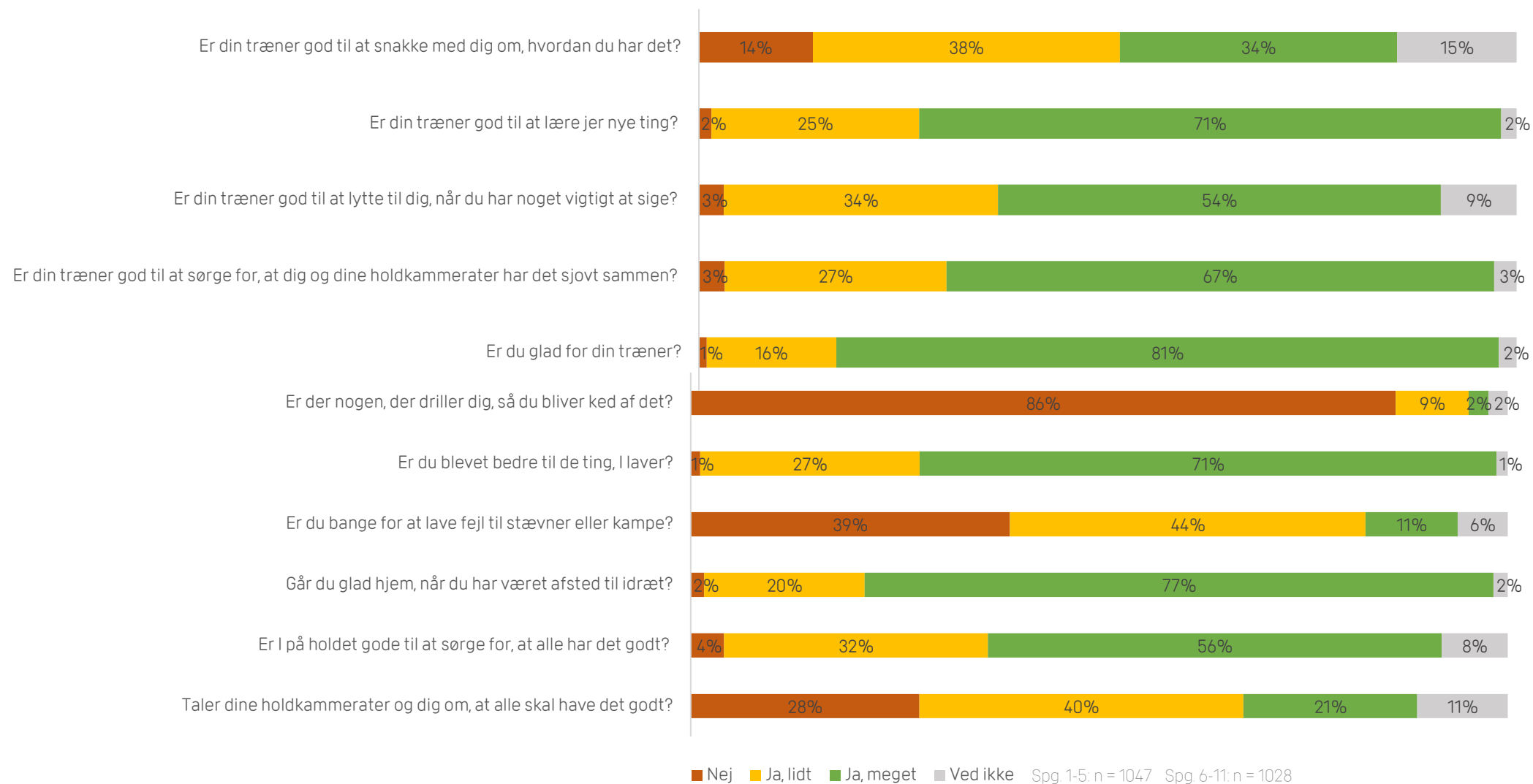
Bilag 3 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Forældre til børn 0-8 år

Bilag 4 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Frivillige

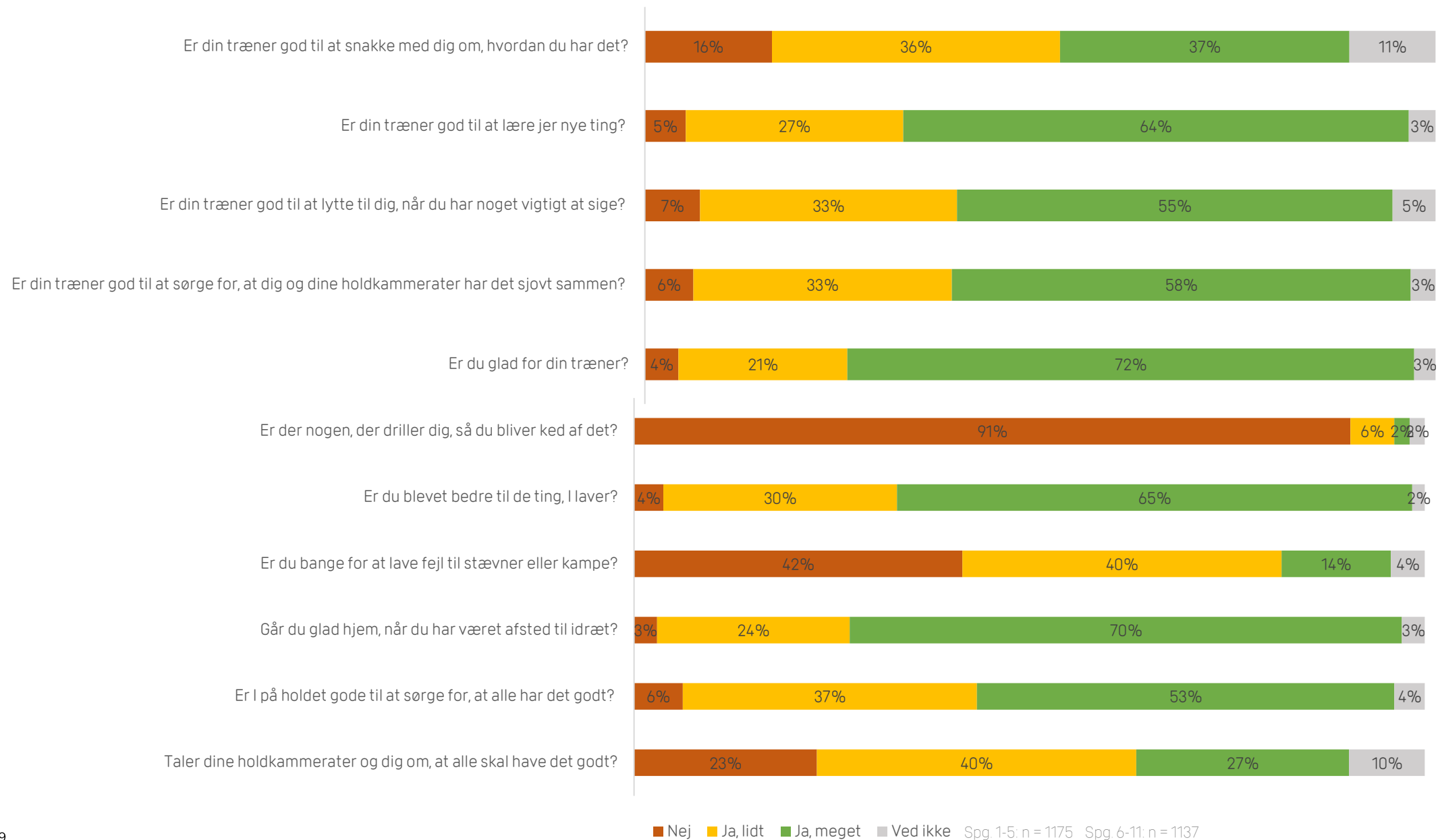
Bilag 5 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Trænere

Bilag 6 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer

Bilag 1 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Børn i alderen 9-12 år

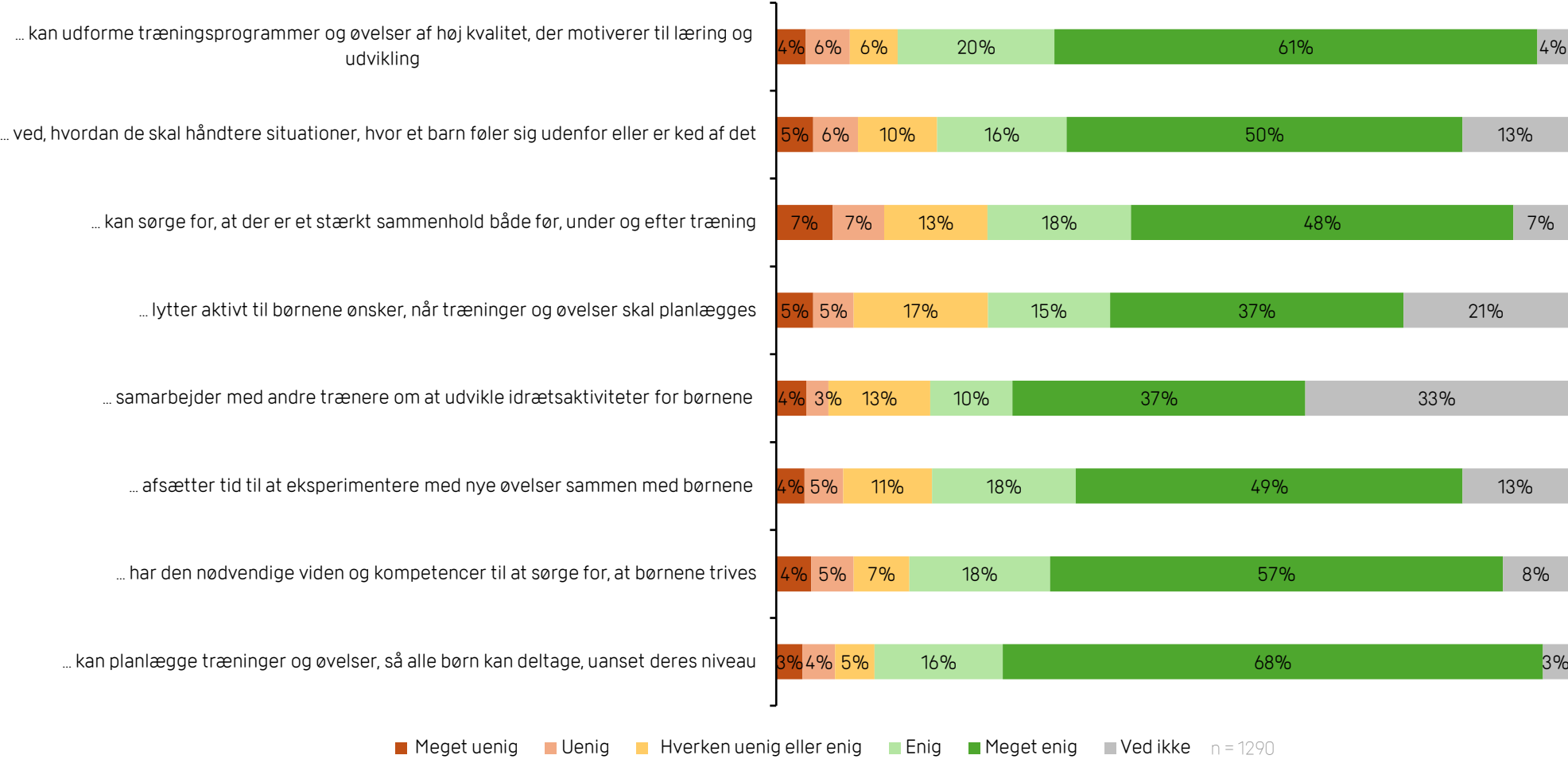

Bilag 2 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Unge i alderen 13-18 år

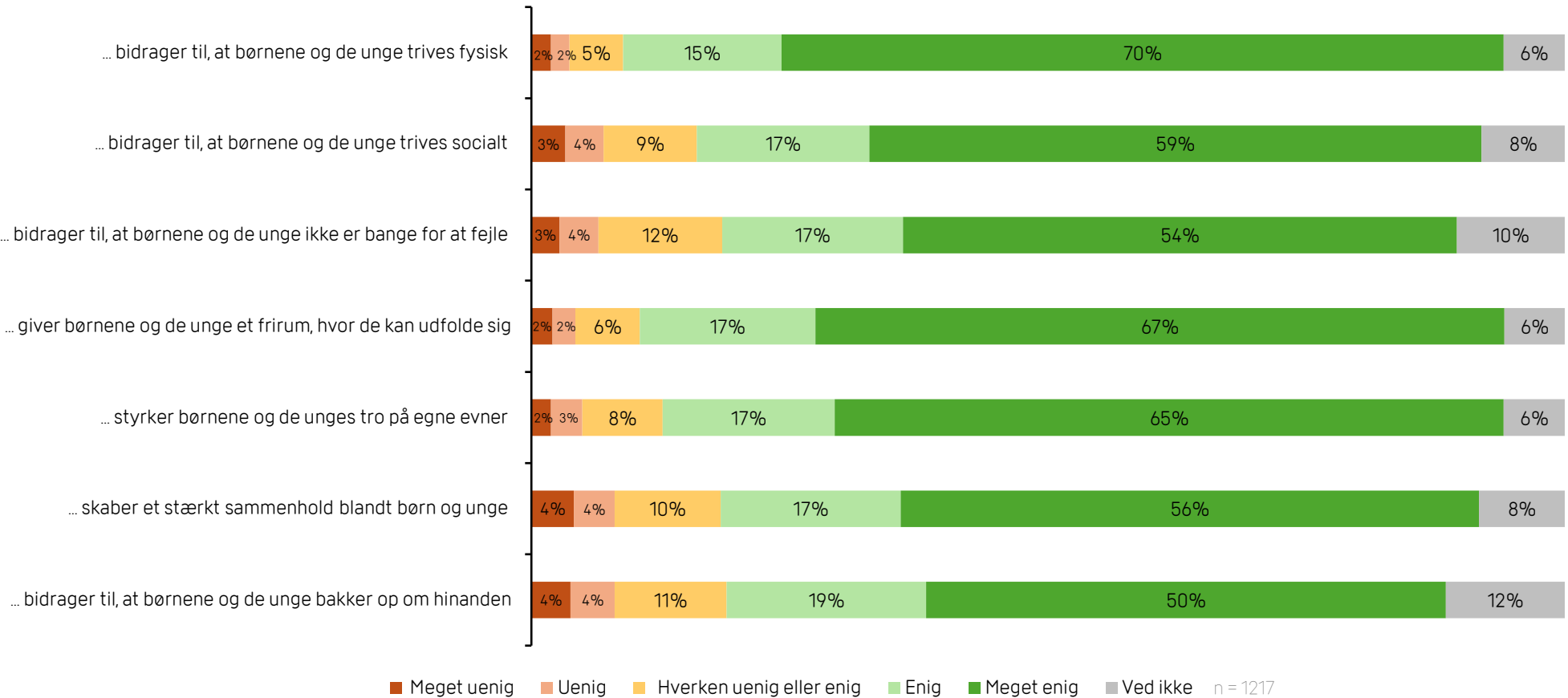
Bilag 3.1 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Forældre til børn 0-8 år

Mit barns/mine børns trænere...

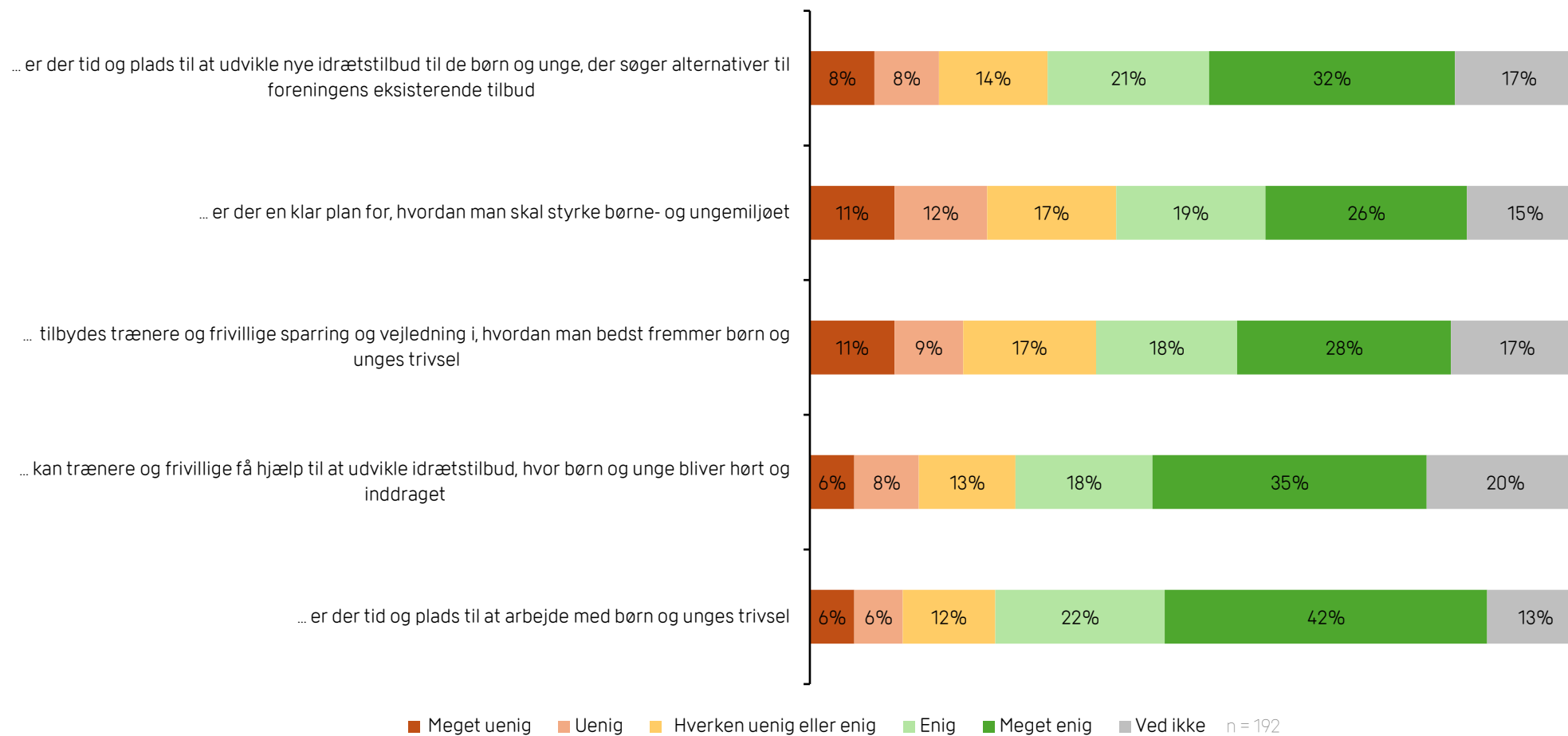
Bilag 3.2 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Forældre til børn 0-8 år

Arbejdet i foreningen...

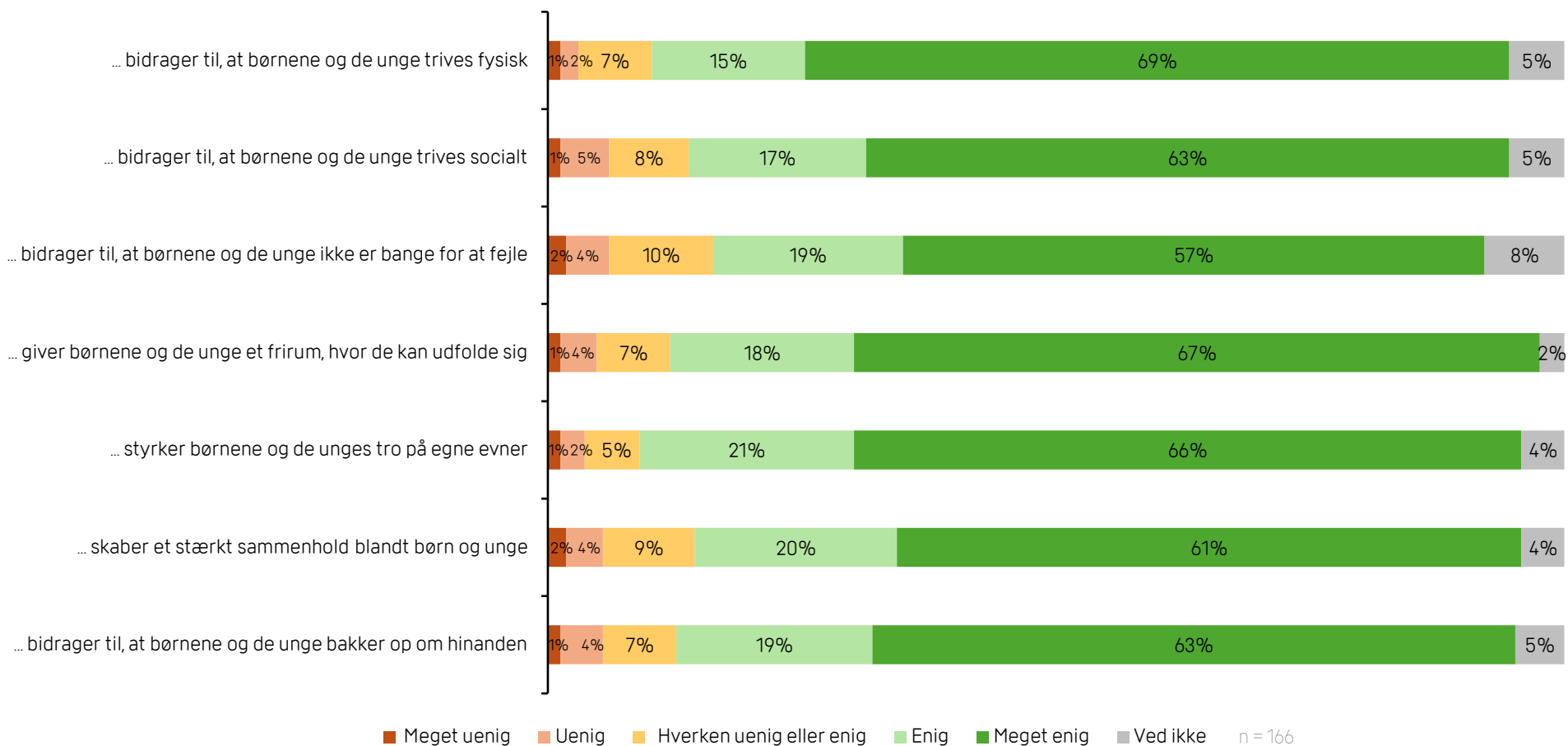
Bilag 4.1 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Frivillige

I vores forening...

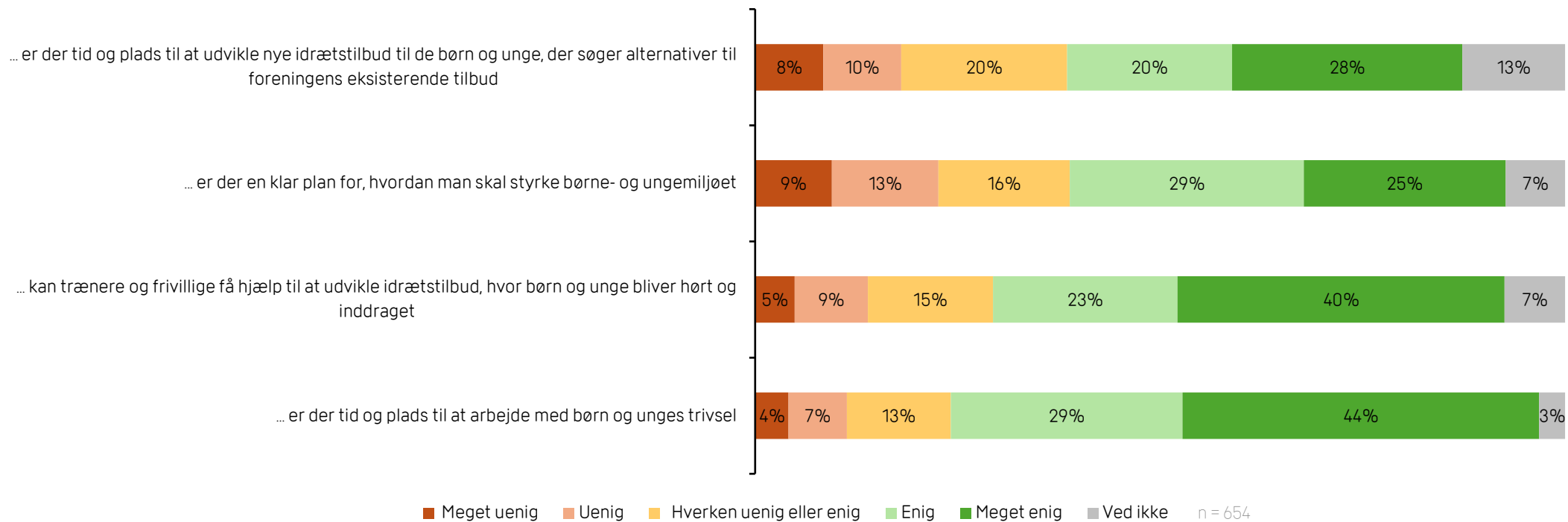
Bilag 4.2 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Frivillige

Vores arbejde i foreningen...

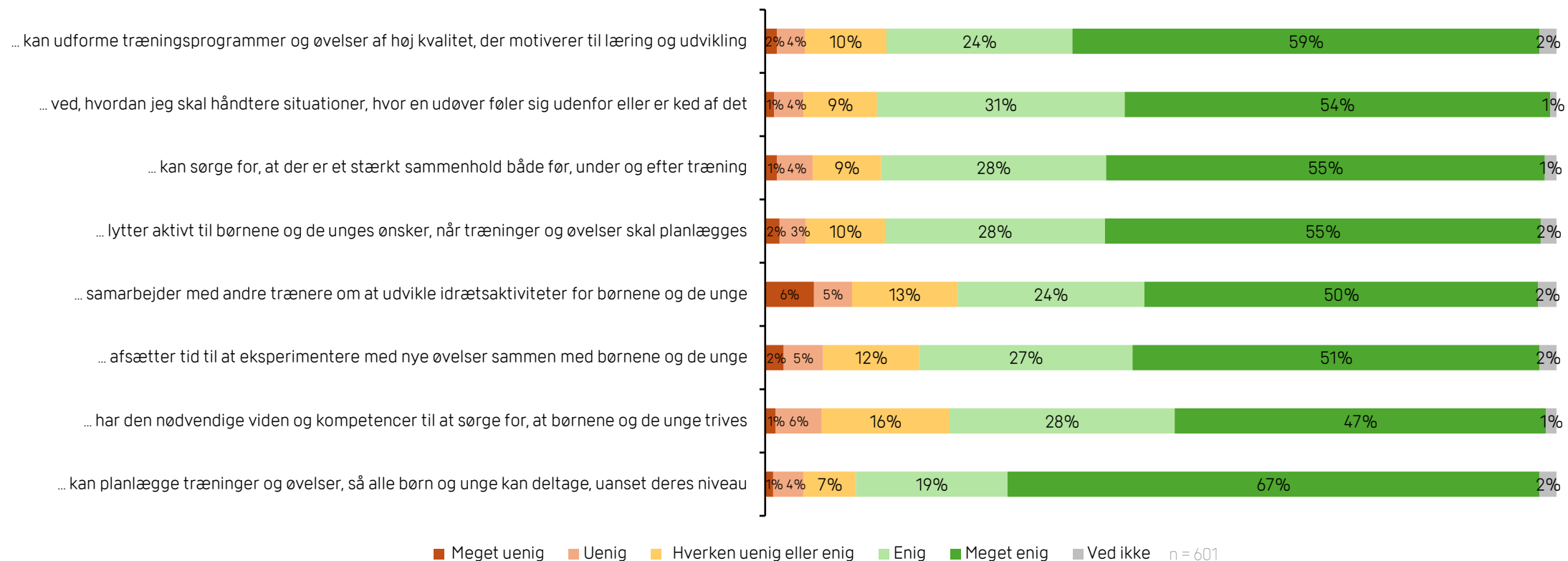
Bilag 5.1 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Trænere

I vores forening...

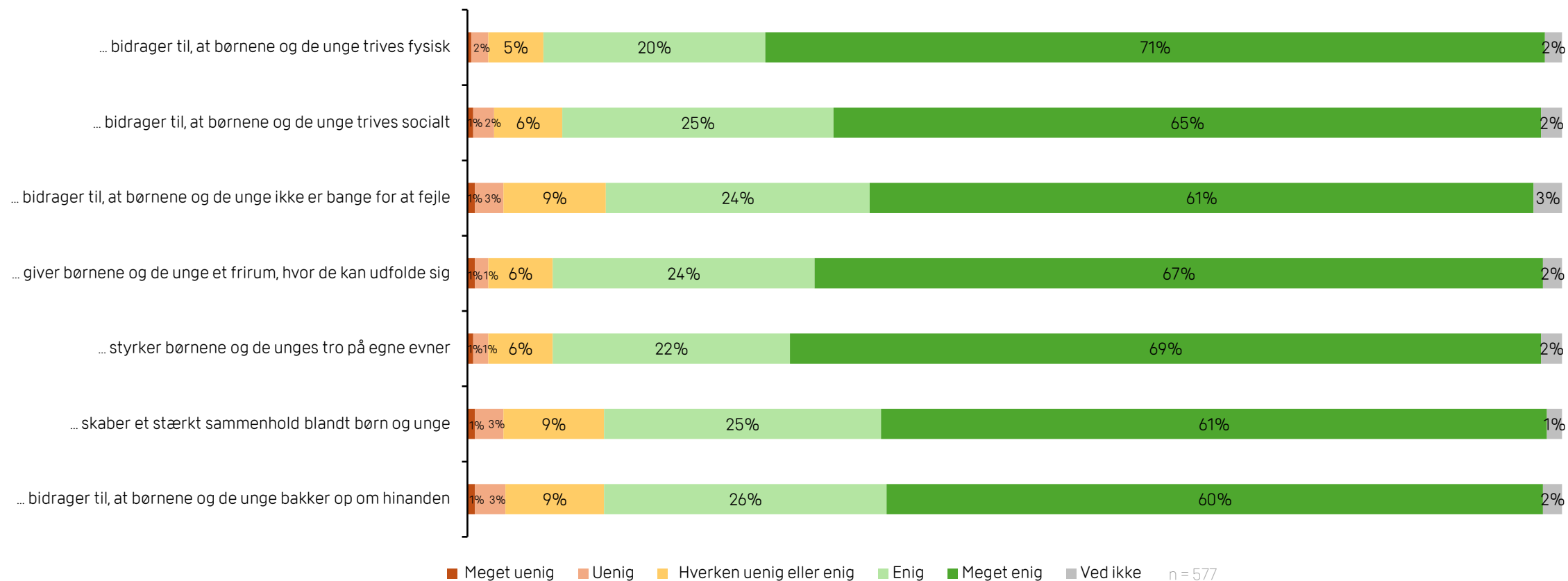
Bilag 5.2 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Trænere

Jeg...

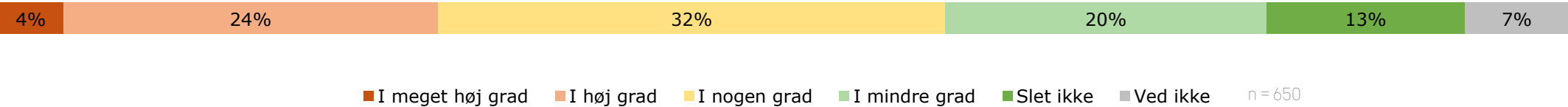
Bilag 5.3 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Trænere

Vores arbejde i foreningen...

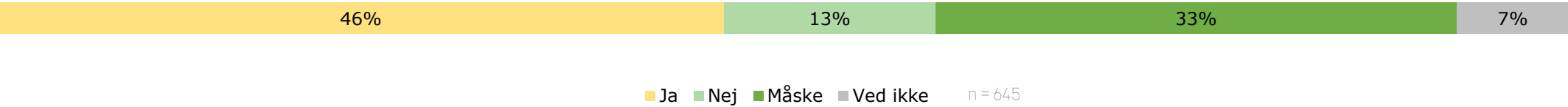

Bilag 5.4 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Trænere

I hvor høj grad oplever du, at tilbydes sparring og vejledning i, hvordan du bedst fremmer børn og unges trivsel?

Vil du gerne have mere sparring og vejledning i, hvordan man bedst fremmer børn og unges trivsel?

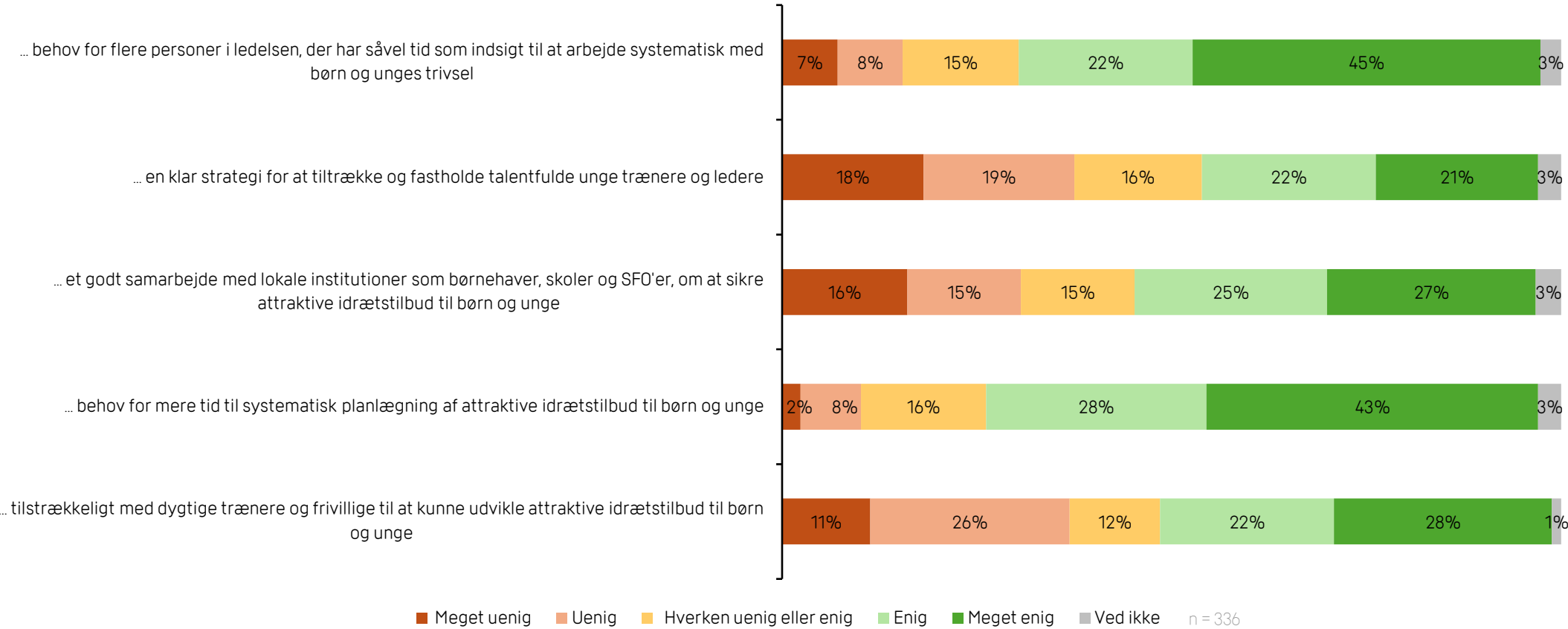

Hvilke årsager er der til, at du ikke tilbydes sparring og vejledning i, hvordan du bedst fremmer børn og unges trivsel?

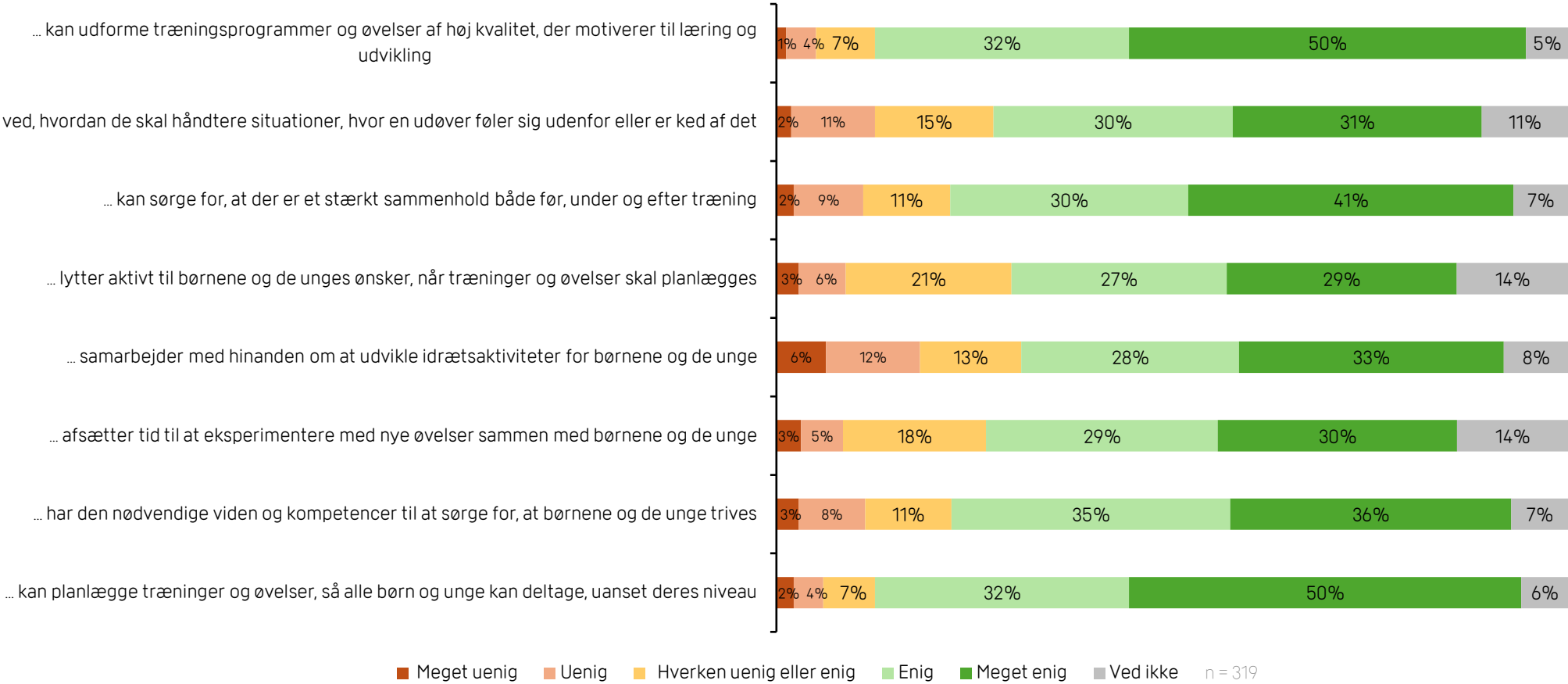
Bilag 6.1 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer

Vores forening har...

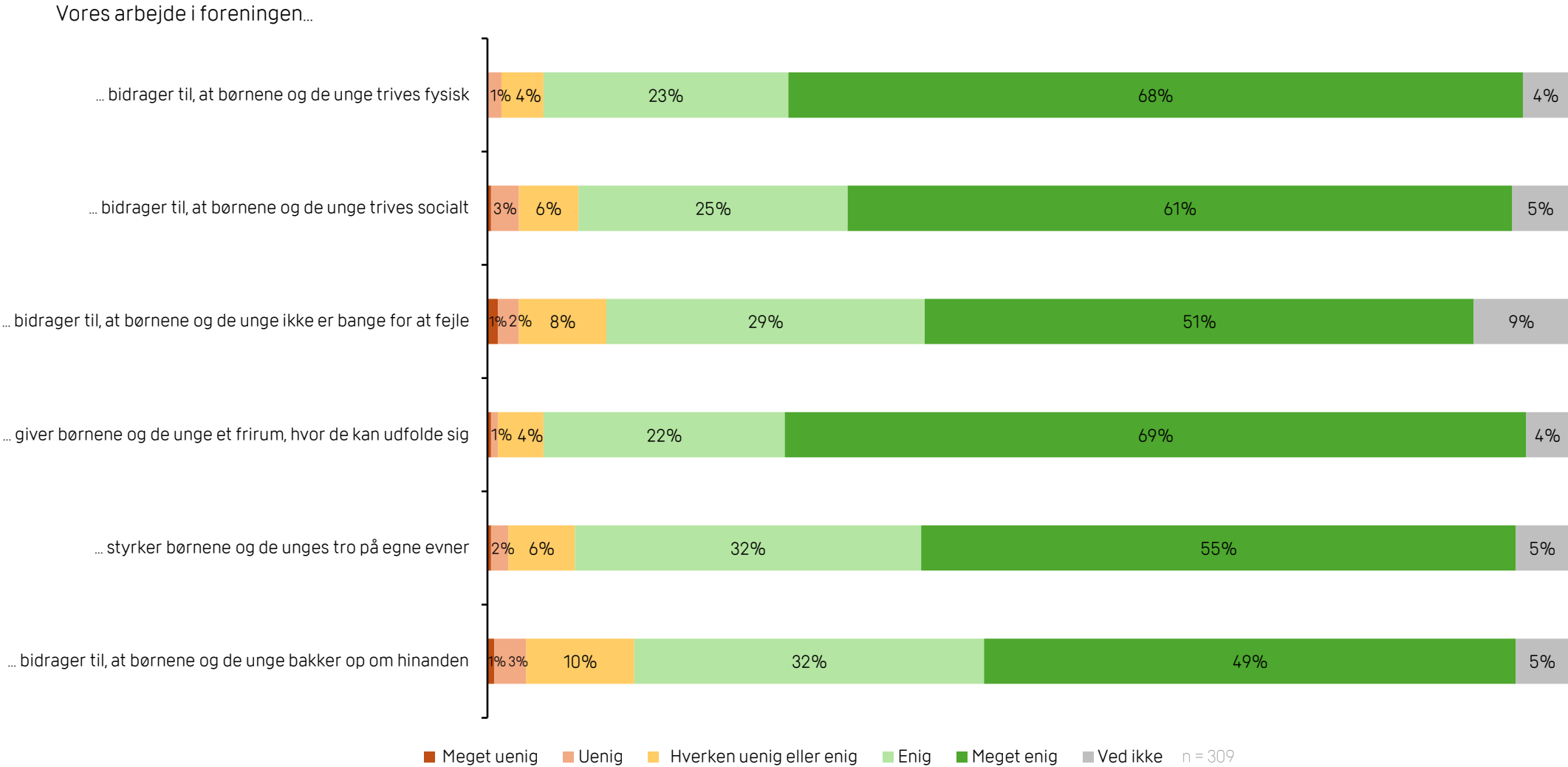

Bilag 6.2 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer

Vores trænere kan....

Bilag 6.3 | Deskriptive grafer fra den breddekortlæggende survey til evalueringsnedslag 1 – Foreningsledere og bestyrelsesmedlemmer

APPENDIKS

Appendiks 1 | Forandringsteori

Appendix 1 | Forandringsteori

Forandringsteorien illustrerer de virkningskæder, som forventes at være til stede i de forandringsprocesser, som FIBU udforsker og udvikler.

